

HABARI

INFORMATION OM TANZANIA

44 årg

Nr 4/2012

Tema: Företagsamhet

Ur innehållet: EEP, B4D, SBM, Afrify, Accountability, Böcker, Mma Barbro, John Kilaka

TIDNINGEN HABARI

utges av
SVENSK-TANZANISKA
FÖRENINGEN
SVETAN

REDAKTION e-post: habari@svetan.org

Lars Asker, redaktör tel 08-38 48 55, mobil 0705 85 23 10
Friherregatan 133, 165 58 Hässelby

Eva Löfgren tel 08-36 48 88, mobil 0702 11 98 68

Sten Löfgren tel 08-36 48 88, mobil 0708 90 59 59
fax 08-760 50 59

Folke Strömberg tel 08-91 73 27, mobil 0706 91 73 06
Årstavägen 113, 120 58 Årsta

PRISUPPGIFTER 2013

SVETAN-medlemskap inkl HABARI	300 kr
Familjemedlem exkl HABARI	50 kr
Ungdomsmedlemskap	150 kr
Prenumeration HABARI	250 kr
Enstaka HABARI	50 kr
(Äldre nummer pris efter överenskommelse)	
Betala in korrekt belopp på SVETANs postgiro 35 95 50-1	
– ange på talongen vad som önskas.	

ÄMNESOMRÅDEN i tidigare HABARI

4/01 Swahili	2/07 Jordbruk
1/02 Uhuru 40år, JOHA, skulptörproj	3/07 Investeringspolitik mm
2/02 AIDS, IT, JOHA Trust	4/07 Flyktningar
3/02 Bagamoyo, Missionssjukvård	1/08 Tumaini, snidade dörrar mm
4/02 Slavrutten, ekonomisk reform	2/08 Bildkonst
1/03 Lake Victoria med kringområde	3/08 Kina, NAI, Zanzibar mm
2/03 Kilimanjaro	4/08 Makondeskulptur, Kina, WIOMSA
3/03 Stödorganisationer, Tingatinga	1/09 SVETAN 40 ÅR
4/03 Urbanisering	2/09 Parlör, politiska makten, slaveri
1/04 Lokala språk och kulturer	3/09 Biståndshist., Tumaini, livshist.
2/04 Musik	4/09 Klimat och energi
3/04 Gruvnäringen	1/10 Musik
4/04 HIV / AIDS	2/10 Kibaha Education Center
1/05 Resor, turism	3/10 Hälsa
2/05 Forskning	4/10 Litteratur
3/05 Konst och kultur	1/11 Ungdom, Karagwe, ELCT mm
4/05 Demokrati och utveckling	2/11 Hållbar utveckling
1/06 Lake Victoria, ny regering mm	3/11 MV Liemba, forskarnätverk mm
2/06 Alkohol	4/11 Flora och Fauna
3/06 Kvinnors villkor	1/12 Självständigheten 50 år
4/06 Utbildning	2/12 Joha trust & Mama Barbro mm
1/07 Swahilikulturen	3/12 Mänskliga rättigheter

Omslag: Tätt trafik och mycket reklam präglar numera stadskärnorna. Foto: Frida Ottosson.

Kopior på enstaka HABARI-artiklar kan beställas från redaktionen – kontakta Lars Asker. Eftertryck eller utdrag ur artiklar får endast ske med författarens tillstånd. Citera oss gärna, men ange källan!

Myran Grafiska, Varberg 2012, ISSN 0345-437
Tryckt på miljövänligt papper

sid 2—Habari 4/2012

SVETAN

www.svetan.org

BOX 22003

104 22 STOCKHOLM

E-post: info@svetan.org

Organisationsnummer
802006-3635

STYRELSE

E-post: styrelsen@svetan.org

Fredrik Gladh, ordförande
tel 08-647 08 87

Jon-Erik Rehn, vice ordförande
tel 018-38 13 21

Harriet Rehn, sekreterare
tel 018-38 13 21

Helena Stigsson, kassör
070-33 513 906

Lars Asker, ledamot, Habari
Rehema Prick, ledamot

Liisa Riihimäki, ledamot

Helene Mikui Lind, ledamot

Johanna Andersson, suppleant

Gumborg Hanses, suppleant

Birgit Eriksson, suppleant

Daniel, suppleant

*

LOKALREPRESENTANTER

Gunilla och Ronny Lundberg
Storgatan 86, 903 33 UMEÅ
tel 090-12 97 92

Olle Wallin

Övermorjärv 14, 952 93 Kalix
tel mob 070-2255057

Torbjörn Klaesson

Lillmossevä 49, 663 42 HAMMARÖ
tel 054-52 23 64

Rehema Prick

Åtorps Björkv 7, 443 31 LERUM
tel 0302-154 13

TANDALA c/o Bo Sahlée

Mariedalsv 56 E, 217 45 MALMÖ

*

STÖDPROJEKT

Tumaini Children's Center
Kontaktperson Katarina Beck-Friis
E-post: katarina.beck@comhem.se

*

TANZANIAS AMBASSAD

tel 08-732 24 30 /31

Näsby Allé 6, 183 55 TÄBY

E-post: mailbox@tanemb.se

www.tanemb.se

ORDFÖRÄNDENS SPALT

Ska företag kunna alltmer stärka Tanzanias utveckling? Och vilka företag är det som kommer växa? Är det utländska investeringar i gruvor och den uppkommande gasindustrin? Eller är det lokala entreprenörer som kan skapa värde i tjänster och kunskaper? När jag ser unga IT-personer samlas i grupper som t.ex. KINUvation med snabba idéer som också vill kunna producera tjänster. Samtidigt som råvaror, jordbruk och turism kan vara en växande tillväxtmarknad får vi inte glömma att se den stora potentialen för Tanzania också i kunskapsbaserade företag. Lokala företag som också producerar tjänster och produkter som är anpassade för unika behov för den tanzaniska verkligheten.

Nu närmar vi oss slutet på året. Vi avslutar med att anordna en Tanzaniafest i Göteborg den 7 december. Jag hoppas jag får se många av er där. Som alltid är jag väldigt imponerad av de stora insatserna under året. Alla våra ideella krafter har gjort många insatser och varje liten del bidrar till att vi lyckas med vårt arbete. Bland annat har vi kunnat ge ut Habari fyra gånger. Vi har ordnat två seminarier inom forskarnätverket. Vi har kunnat utveckla vårt stöd till gatubarnsprojektet Tumaini där vi nu väntar på Sidas slutgiltiga besked på en ny treårsansökan. Ett stort tack för allt arbete. Nu önskar jag er en riktigt

God Jul och Gott Nytt År!

Fredrik Gladh

www.facebook.com/SvenskTanzaniska

John Kilaka i Sverige

John Kilaka är en av många så kallade Tingatingakonstnärer. John har hittat sin egen stil och arbetar både som konstnär, illustratör och inte minst som berättare och författare.

Lotta Spykman välkomstalar på vernis-sagen den 7 september. I mitten Petra Szabo som har ett omfattande samarbete med John Kilaka. Till höger Lotta Gilving, delägare i Just Africa.

John medverkande på bokmässan i Göteborg för två år sedan (se Habari nr 4/2010) och under september i år var han på nytt i Sverige.

Han har ett nära samarbete med illustratören och barnboksförfattaren Petra Szabo och sponsras av Moshigruppen i Danderyds församling.

Bland annat har John genomfört en lyckad workshop i Kiwalaa Primary School i Moshi. Film därifrån finns på: <http://www.youtube.com/user/petraszabo>

John har egen hemsida www.kilaka.org där han berättar om sig själv.

Han föddes 1966 i Sumbawanga och ville tidigt bli konstnär. Han brukade rita i sanden och blev lycklig när han fick börja i skolan och fick tillgång till papper, pennor och färgkriter. Efter lektionerna brukade han fylla ut tomma utrymmen på svarta tavlan med teckningar och fick bannor av lärarna.

År 1990 blev han lärling i Tingatingakunst hos Peter Martin på Village Museum i Dar es Salaam och började illustrera barnböcker.

Johns första bok, *Frishe Fishe* gavs ut i Schweiz 2000 och kom på svenska 2003.

Han har haft flera utställningar utomlands. Han har fått flera priser för sina barnböcker som översatts till flera språk och säljer bra internationellt.

Den 7 september var det vernissage för hans utställning på *Just Africa* vid slussen i Stockholm. Han skiljer sig lite från övriga Tingatingamålare och har utvecklat en egen stil som han kallar *Kilaka style*.

Ett par av målningarna på utställningen såldes till förmån för föräldralösa barn i Tanzania.

Dagen efter medverkade han på en afrikadag på biblioteket i Bagarmossen.

Den 21 september var han åter på *Just Afrika* och berättade om sin konst, författarskapet och om sitt arbete med att samla in traditionella berättelser.

I övrigt hade han ett fulltecknat program för sitt Sverigebesök.

Några av Kilakas målningar. På den västafrikanska stolen av plåtburkar en av Petra Szabos barnböcker.

Just Africa på Södermalms torg 4 i Stockholm ägs och drivs av Lotta Gilving och Lotta Spykman sedan 2010.

Spykman har arbetat i Västafrika och Gilving har bott och arbetat på Zanzibar i många år.

I den lilla affären finns ett brett sortiment av varor från Afrika med inriktning på konsthantverk och *Fair Trade*.

De har en omfattande utställningsverksamhet, arrangerar föreläsningar, litteratürkvällar m.m.

Under sommaren var det en utställning med Tingatingamålningar från en hel grupp konstnärer i Dar es Salaam förmedlad av Marianne Wallin.

www.justafrica.se

Text o bild: **Lars Asker**

East Africa Entrepreneur Program

East Africa Entrepreneur Program är ett projekt inom studentkåren på Handelshögskolan i Stockholm. Syftet är att skapa uppmärksamhet kring Östafrikanska gemenskapen och de oändliga utvecklings- och affärsmöjligheter som finns där. Projektet initierades av Claes Torén, hederskonsul i Uganda samt före detta VD för Scania, eftersom Handelshögskolan tidigare inte haft några kopplingar till Afrika som kontinent överhuvudtaget. I år genomfördes projektet för andra gången, med en projektgrupp bestående av fem äventyrslystna studenter redo att upptäcka allt som Östafrika hade att erbjuda. Efter fem månader av förberedelser åkte gruppen till Kenya och Tanzania på en två veckor lång studieresa för att samla material och erfarenheter till en broschyr samt temadagar på Handelshögskolan.

På eftermiddagen den artonde januari lämnade vi ett snö-kallt Stockholm och styrde kosan mot varmare breddgrader.

Efter närmare ett dygn på resande fot landade vi till slut på resans första stopp: Dar es Salaam, Tanzania. Fokus här var på att besöka några av våra sponsorer och titta närmare på deras verksamheter i landet.

Atlas Copco

På Atlas Copco träffade vi Lina, en 28-årig tjej som lämnat tryggheten i Sverige bakom sig och nu jobbade som Business Controller på kontoret i Dar es Salaam. Att lyssna till hennes historia var väldigt inspirerande och vi insåg hur stora möjligheter det finns om man bara vågar ge sig ut i världen.

Scania

Vi besökte även Scania, där vi fick en mer strategisk inblick i företaget och dess styrkor och svagheter. En rolig grej vi lärde oss är att en lastbil ofta benämns som en "Scania" i Tanzania.

Business School

En eftermiddag spenderades på *University of Dar es Salaam Business School* och deras företagsinkubator. En viktig lärdom vi tog med oss från det besöket var att man huvudsakligen utbildade studenterna till att bli egenföretagare, något som är väsentligt för Tanzanias utveckling och

tillväxt. Något att fundera över, då vi i Sverige huvudsakligen utbildas för att bli anställda.

Svensk entreprenör

Under våra dagar i Dar es Salaam hann vi även med att träffa Micael, en svensk entreprenör som numera lever och verkar i Dar es Salaam. Där driver han tillsammans med sin fru ett tryckeri och ett hotell och har även flera andra projekt på gång. Att träffa Micael var otroligt intressant och vi lärde oss massor om hur det är att driva företag i Tanzania med allt vad det innebär. Det starkaste intrycket vi tog med oss från Dar es Salaam var hur fort staden expanderar. Skyskrapor byggs på löpande band och från att för tio år sedan haft ganska blygsam trafik präglades staden nu av långa bilköer och trafikchaos. Om utvecklingen går så här fort, var kommer staden befinna sig om ytterligare 10 år?

Handelskammaren i Arusha

Efter några fartfyllda och fullspäckade dagar i Dar es Salaam lämnade vi staden och bytte stadsbruset mot ett lugnare Arusha. Målet här var att besöka lokala entreprenörer och företag, samt så klart att få uppleva riktigt afrikanskt safari. I samarbete med Arushas Handelskammare fick vi under en dag möjlighet att besöka tre olika företag i regionen, något som för många i gruppen blev favoritupplevelsen under resan. Först ut var *Batula*, en färgstark och målmedveten kvinna som drev sin egen klädbutik inne i ett garage i centrala delarna av Arusha. Största delen av hennes försäljning bestod av kläder som

hon själv designade och sydde upp till bland annat bröllop och andra festligheter. Hon ville nu expandera sin verksamhet till utlandet och letade efter utländska samarbetspartners. Hos *Batula* fick vi även erfara den viktiga Tanzanianska seden att man alltid ska äta eller dricka något då man är gäst hos någon, och att det anses oartigt att tacka nej. Nästa stopp var ett mejeriföretag som förädlade mjölk till en speciell drickyoghurt. Där fick vi bland annat bevittna hur det går till då man analyserar mjölken som kommer in från bondgårdarna och kontrollerar så att den är frisk. Vi fick även smaka på yoghurten, som är omåttligt populär bland lokalbefolkningen. Dessvärre kan företaget inte producera så mycket att man klarar av att möta den stora efterfrågan, detta på grund av de föråldrade produktionsmetoderna. På grund av höga räntor och inflation är det i princip omöjligt att ta ett lån i Tanzania och därför letade man efter utländska investerare som kunde hjälpa företaget att effektivisera sin produktionsprocess. Sista besöket gjordes hos ett företag som tillverkade något så exotiskt som *bananvin*. Här fick vi följa hela produktionsprocessen, från jäsningen av bananerna till slutprodukten på flaska. Även om produktionsprocessen var effektivare än hos mejeriföretaget brottades man ändå med en hel del problem som bland annat stigande sockerpriser och bristande strömförsörjning. En slutsats vi kan dra av våra företagsbesök är den stora bristen på kapital och behovet av utländska investerare.

Via Ngorongoro till Nairobi

Efter safari i den fantastiska Ngorongorokratern och dess omgivning var det dags att åka vidare mot resans slutdestination: Nairobi, Kenya. Redan då vi korsade gränsen med buss märkte vi hur stora skillnader det var mellan de två länderna. På den Tanzanianska sidan satt det en ensam farbror och sålde cashewnötter i stillhet, medan det på den Kenyanska sidan rådde febril aktivitet i form av ett 20-tal högljudda försäljare som försökte kränga diverse souvenirer till oss. Nairobi

upplevde vi som en välutvecklad och internationell stad med en befolkning som var medvetna om vad det innebär att bli framgångsrik.

Egna initiativ i Kiberaslummen

Samtidigt präglades staden av enorma klyftor som inte minst tydliggjordes vid vårt besök i slumområdet Kibera. Vi slogs dock av det faktum att Kiberas invånare tagit saken i egna händer och skapat sitt eget samhälle utanför stadskärnan med funktioner som gym, hotell och pubar inhysta i de små, egenbyggda husen.

Lottas taxi

Vi träffade även Lotta, en svensk pensionär som tröttnat på den västerländska livsstilen, tagit sitt pick och pack och flyttat till Nairobi där hon nu driver sitt eget

taxiföretag. Företaget har på kort tid växt till ett 20-tal bilar och det är Lotta själv som sitter i växeln och svarar på alla inkommande samtal samt dirigerar bilarna. Det är aldrig försent att ändra livsstil och följa sina drömmar!

Tre unga entreprenörer

Resans sista besök blev hos tre danska tjejer som genom ett stipendium från Sida fått möjlighet att flytta till Kenya för att starta upp sitt företag. Det var väldigt inspirerande för oss att träffa några i vår ålder och se hur långt man kan komma med endast en stor tilltro till sin affärsidé. Tjejerna beskrev sin vistelse i Nairobi som nästan frustrerande, eftersom de såg affärsmöjligheter överallt men inte hade någon tid och möjlighet att förverkliga dessa.

*Uhuru-parken och centrala Nairobi.
En ung entreprenör i transportnäringen.*

Bollen går vidare

Efter två fantastiska veckor i Östafrika, fyllda med nya lärdomar, intryck och erfarenheter återvände vi till Sverige och Handelshögskolan för att arrangera temadagar. I början av mars fick våra sponsorer möjlighet att hålla lunchföreläsningar som blev mycket uppskattade av våra studenter och vi ordnade även ett afrikanskt mingel som blev väldigt lyckat. I skrivande stund börjar projektet lida mot sitt slut och vi har inlett rekryteringen av en ny projektgrupp som ska ta projektet vidare. Vi kommer bära med oss våra minnen från Tanzania och Kenya en lång tid framöver, och vi är oerhört tacksamma över att vi fått möjlighet att uppleva allt detta. Vi är alla i gruppen överens om att Östafrikaregionen i allra högsta grad är något att räkna med för framtiden!

Text: **Frida Ottosson och Emil Ericson**

Foto: **Frida Ottosson**

Habari 4/2012—sid 5

Produktion, handel, utveckling–B4D

Det svenska utvecklingssamarbetet har traditionellt samarbetat mycket med staten i dess olika funktioner samt det civila samhället. Idag har ytterligare en aktör tillkommit – näringslivet. Varför då? Maria Stridsman från Sida berättar här om hur detta nya inslag i utvecklingssamarbetet kom till och utvecklats, men också om de svårigheter och restriktioner samarbetet bedrivs under.

Redan 2003 antog Sveriges Riksdag en ny *Policy för Global Utveckling*, PGU. Policyen var nydanande inte bara i Sverige utan stod även som modell för andra efterföljande länder. Den omfördelade rollen för en globalt hållbar utveckling till ett ansvar för samtliga departement och inte bara Utrikesdepartementet och Sida. PGU:n slog även fast, att för att nå dit, till en globalt hållbar värld, krävs ett samarbete mellan många aktörer, inklusive näringslivet. Den sittande alliansregeringen har sedan de tillträdde betonat näringslivets roll ytterligare, både i form av nya strategier och instruktioner till Sida samt i den allmänna debatten.

Dessa förändrade styrsignaler på hemmaplan är i och för sig en tillräcklig orsak för att förändra utvecklingssamarbetet. Den intressantaste orsaken finns dock i samarbetsländerna själva. Framväxten av ett aktivt näringsliv varierar förvisso mellan länderna i Afrika, men det är ändå en tydlig trend uppåt. Ett mått är utländska direktinvesteringar och som framgår av nedanstående tabell har dessa ökat kraftigt de senaste 15 åren.

Foreign Direct Investments; net flows (MUSD)

Year	1995	2010
Sudan	12	2.063
Zambia	97	1.729
Mozambique	45	789
Tanzania	119	433

Satsningen på B4D

Volymerna är stora, i några länder redan i paritet med det totala utvecklingssamarbetet. Och de växer snabbt. Detta är en av huvudorsakerna bakom satsningen på *Business for Development* (B4D) – dvs hur ska vi agera för att fattiga människor ska få del av dessa snabbt växande volymer på bästa sätt? Hur kan vi med utvecklingssamarbetet verka för en framtid där utvecklingen kommer samtliga till del, snarare än ett fåtal?

För att svara på frågorna om hur vi samverkar med näringslivet har ett antal nya instrument utvecklats. Dessa testas nu i verkligheten, bl.a. i Tanzania och vida-

reutvecklas kontinuerligt. Två av dessa är *Private Public Development Partnerships* och *Innovations Against Poverty*.

Uppfinningar för fattiga

Instrumentet *Innovations Against Poverty* (IAP) bygger på det faktum att ca 4 miljarder av jordens befolkning lever på mindre än 2 USD per dag. Två dollar är inte mycket att konsumera, men å andra sidan är fyra miljarder en stor marknad. IAP:n vill locka fler företag att se denna marknad och stimulera dem att utveckla varor eller tjänster som förbättrar livet för människor som lever i fattigdom. Att testa nya innovationer är alltid riskfyllt. Att göra det i en miljö med svaga institutioner, höga räntor, dåliga kommunikationer, etc. gör inte utmaningen lättare. Via IAP:n kan sökande företag få upp till 50 % av kostnaderna täckta i både förberedelse- och lanseringsfas. Förhoppningen är att IAP:n ska minska risken och verka katalytiskt. Mer att läsa om IAP:n: <www.sida.se/English/Partners/Private-sector/Collaboration-opportunities/Challenge-Funds/Innovation-against-poverty/>.

Innovationer som redan fått stöd är bl.a.

- Ruby cup, en menstruationskopp i silikon som kan användas i upp till tio år. Den minskar kostnaderna för mensskydd och skapar möjligheter för fattiga kvinnor och flickor att gå till jobbet/skolan också under menstruation. (Kenya)

- Pellets av bioavfall för matlagning. Pellets utvecklar ingen rök och inomhusmiljön blir renare. Dessutom minskas beroendet av träkol vilket i sin tur leder till minskad avskogning. (Zambia)

- Väderleksrapportering utifrån redan existerande satellitdata. Informationen anpassas till den exakta positionen, skickas ut med sms och förbättrar därmed möjligheterna till exempelvis bättre sådd. (Ghana)

- Återvinning av plastflaskor. Själva tekniken som används vid återvinningen är inte ny. Däremot är systemet för insamling nytt och skapar många nya arbetstillfällen. (Zanzibar)

Stat och näringsliv tillsammans

Private Public Development Partnership är ett instrument som bygger på att mervärde skapas av just partnerskap. Bägge parter sitter på olika resurser, erfarenheter och kompetenser och genom samverkan kan en högre nytta nås, än var och en för sig.

Ett aktuellt exempel under utveckling i Tanzania är ett samarbete mellan Scania, Elimu (utbildningsministeriet) och Sida. Bakgrunden är att det råder ett gap mellan de behov arbetsmarknaden har i form av utbildad arbetskraft och det utbud i form av yrkesutbildade ungdomar som kommer ut ur yrkesskolorna. Istället för att fylla sitt eget behov via internutbildningar har Scania föreslagit att man genom ett samarbete ska utveckla en av de statliga yrkesskolorna utanför Dar es Salaam. På så sätt blir den nya läroplanen en del av systemet och kan användas på andra skolor. Då når utbildningen många fler och nytt kapital mobiliseras (då Scania täcker 50 % av kostnaderna). Det är dock viktigt att påpeka att ungdomarna är fria att söka jobb var de vill och inte på något är satta bundna till just Scania.

Är då samverkan med näringslivet fritt från problem? Givetvis inte. Eftersom statliga medel används är det viktigt att Sida inte agerar marknadsstörande och skapar fördelar för deltagande företag som snedvrider hela konkurrensen inom branschen. Inte heller ska 'smutsiga' företag kunna skölja av sig sin bakgrund genom samverkan med utvecklingssamarbetet. Olika typer av s.k. Due Dilligence är därmed en viktig del av förberedelsearbetet innan samverkan etableras.

En annan omdiskuterad fråga är den om markrelaterade investeringar, där det är viktigt att säkerställa att processen sker på ett lagligt sätt där berörda är medvetna och har relevant kunskap för att fatta de beslut som krävs. Landrelaterade frågor är ett komplext och svårt område. Det är känsligt och har stor betydelse inte minst för Tanzanias alla fattiga småbönder. Just därför bör utvecklingssamarbetet jobba med detta. Att låta komplexiteten, känsligheten och rädslan för att göra fel leda oss till den motsatta slutsatsen, vore att vända den fattiga småbrukaren ryggen.

Maria Stridsman

SBM:

Lära ut företagsutveckling

I ett utbildningsprogram som varat hela 2012 har entreprenörer och regeringstjänstemän från Kenya, Tanzania, Uganda, Rwanda och Etiopien tillsammans studerat företagsutveckling och näringslivspolitik. Programmet finansieras av Sida. Merparten av tiden skedde utbildningen på plats i Afrika, men tre veckor var kursdeltagarna i Sverige och fick bl.a. möta och diskutera med svenska näringslivsföreträdare. I 2012 års program var fem av företagarna från Tanzania. En ny omgång startar 2013 med nya deltagare från samma länder.

Egentligen kan man säga att det är två program, dels *Strategic Business Management Programme* (SBM) för företagare och dels, hopkopplat med det, *Private Sector Growth Programme* (PSG) för regeringstjänstemän.

Målet för programmet/programmen är att bidra till utvecklingen av en livaktig och hållbar privat sektor. En avsikt är att stärka samarbetet mellan privat och offentlig sektor för att förbättra marknadsfunktioner och öka förutsättningarna för medverkan i världshandeln. SBM-programmet ska ge kunskaper i hur man stärker det egna företaget, men också insikt i hur man som företagare kan stimulera utvecklingen av den privata sektorn. Deltagarna ska också få förmåga att aktivt bidra till utformning av en handlingsplan för den privata sektorn. De ska både utveckla en *Strategic Business Plan* och tillsammans med PSG-deltagarna en *Action Plan for Private Sector Development*.

Utbildningsår i fem faser

SBM-programmet har fem faser som alla går parallellt med PSG-programmet. Den första fasen är förberedelser i hemlandet med start i februari. I april följer tre veckor i Sverige där deltagarna med stöd av teoretiska verktyg och erfarenhetsutbyte med svenska företagare och med var-

andra ska utveckla ett första utkast av en *Strategic Business Plan* (affärsplan) och en *Action Plan for Private Sector Development*. Ett nätverksbygge mellan deltagarna och med svenskarna ingår. Under perioden maj till oktober ska deltagarna sedan vidareutveckla planerna och påbörja genomförandet för att i oktober samlas i regionala seminarier för att utvärdera hur genomförandeprocessen går. Ett år efter starten samlas sedan deltagarna från både SBM och PSG i respektive land för ett avslutande seminarium om både affärsplanen och handlingsplanen.

Programmet i Sverige har fyra olika moment: Marknads och affärsanalys – prioritering av det egna företags strategiska möjligheter, Strategisk utveckling – utveckla egna affärsstrategier, Förändringsarbete och ledarskap – rollen som agent för förändring samt Aktionsplanen för utveckling av privata sektorn – privata sektorns roll vid ekonomisk utveckling.

Sida finansierar programmet som samordnas och genomförs av SIPU International och Jarskog Konsult tillsammans. I Sverige bidrar bland annat den ideella föreningen CONNECT, östra med sin "Språngbräde-process" – en modell för företagsutveckling.

Fallstudie från Rwanda

SBM-programmet har funnits sedan 2005, och genomfördes tidigare av Jarskog Konsult. Sedan 2012 är det sammankopplat med "systerprogrammet" PSG. I maj var 24 SBM-deltagare i Sverige och fick träffa representanter från svenskt näringsliv, bland annat Jens Spendrup och Renée Andersson från Indiska. Fyra deltagare kom från Kenya och fem från vardera Tanzania, Uganda, Rwanda och Etiopien. Tanzania representerades av Edwin Kasanga, Infratech Ltd; John Benedict Kessy, Green Earth Paper Products Ltd; Amry Kiboma, IMO General Service & Insurance Agency; Salim Suleiman, Zenith Tours & Travel Ltd och Mashinwa Edith Benzi, Kilimanjaro Eco Lodge. Hela gruppen mötte en CONNECT-panel med experter från Stockholms näringsliv över en fallstudie av ett av de Rwandiska företagen. Företagaren avsåg att etablera ITC-kiosker på landsbygden. Panelen fick lära sig mycket om socialt företagande och om förhållandena på landsbygden i Rwanda för att kunna ge konstruktiva råd till företagaren.

Red/FS

Minneshögtid för Mma Barbro i Uppsala

Barbro Johansson var missionär, visionär, lärare, politiker och feminist i Tanzania från 1946 och fram till början av 1990-talet. Det är i år 100 år sedan hon föddes. Stödföreningen för *Barbro Johanssons fond för utbildning av flickor i Tanzania* arrangerade en minneshögtid i Uppsala Domkyrka den 12 september.

Stödföreningen genomförde ett värdigt och intressant minnesprogram med musik, sång, bildspel och många talare med föredömligt korta inlägg inför knappt 200 personer. Som medarrangörer var Svenska kyrkans Internationella Arbete och Uppsala Domkyrkoförsamling. Svenska kyrkans internationelle chef, Erik Lysén var kvällens moderator.

Lisbeth Palme, hedersordförande i föreningen, påminde om hur Mma Barbro sammanförde Nyerere, redan innan han blev president, med statsminister Erlander. Det kom att bli början till det nordiska Kibaha-utbildningsprojektet, utförligt presenterat i Habaris temanummer 2/2010.

Lennart Ljungman kom till Bukoba som missionär 1948 och har tjänstgjort där i flera långa omgångar, alltså samtidigt med Mma Barbro, kollega och familjevän. Senast tjänstgjorde han på 80-talet som den siste svenske missionären i den ursprungliga rollen. Numera arbetar oftast missionärerna som experter inom olika yrkesområden och som rådgivare till den självständiga kyrkan. Ljungman arbetade mycket med förberedelserna för att bilda en självständig luthersk kyrka i Tanzania och står som undertecknare av självständighetsförklaringen.

Öviga talare som var och en kort belyste olika sidor av Mma Barbro var:

Ärkebiskop Anders Wejeryd

Biskop Rune Backlund, missionssekreterare i 18 år och därmed chef för Mma Barbro

Birgitta Larsson, f.d. missionär och forskare

Per Larsson, präst och f.d. missionär

Karin Sarja, forskare och präst

Sten Rylander, f.d. ambassadör i Tanzania
Gun-Britt Andersson, ordförande i stödföreningen.

För musik och sång stod kören Collegium Cantorum, elever från Lilla Akademiens musikskola, Anders Nyberg och Jennifer Ferguson.

Bildspelet med bilder ur olika delar av Mma Barbros liv hade gjorts av Jim Elfström.

Det hela avslutades med mingel i vapenhuset med många glada återseenden.

Lars Asker

Se även artikel om Mma Barbro i Habari nr 2/2012 som fanns som särtryck i Domkyrkan.

Gunnar Ljungman berättar om sina år med Mma Barbro och om bildandet av en självständig luthersk kyrka i Tanzania.

Foto: Jim Elfström

Kashasha

En het eftermiddag i januari 2011 åkte vi ut till byn Kashasha tre mil utanför Bukoba och flickskolan som Barbro Johansson arbetade på under åren 1948–1960.

Det är jag, min fru Jannike, med rötter i svensk folkrörelse som arbetar på Lidingö folkhögskola, samt våra barn Majken, 10 år och Daniel 5 år som reser Viktoriasjön runt i två veckor med dammiga lokalbussar och båtar som inte känns helt säkra.

Barnen har bott i Kenya i mer än ett år och hunnit uppleva mycket, men jag tror att de kände att denna stund var speciell för mig och Jannike.

Läraren Yohani Ntukula bjuder in oss till te på Kahashaskolan som idag är en yrkesskola. Efteråt samlas vi till fotografiering framför en av skolans gamla skyltar som vittnar om att här fanns Tanzanias första internat för flickor.

Just där och då kände jag en sådan respekt inför Barbro Johanssons gärning som lärare och som rektor på Kahashaskolan samt parlamentsledamot i Dar. Hon vågade, som hennes levnadstecknare Anna Wieslander skriver, stå upp mot auktoritära män samtidigt som hon visade respekt. Barbro Johansson gav också något viktigt med sin kunskap från svensk folkrörelse via tiden på Kahasha till Tanzanias unga nation samtidigt som hon var mycket medveten om vilken kunskap hon i gengäld fick av sina medmänniskor i Tanzania.

Jag tycker att Barbro Johansson var fantastisk och att hon, som Anna Wieslander skriver, levde "ett liv i mod".

Text o bild: **Torbjörn Artz**

Det nya Afrika och kvinnorna

Stödföreningen för Barbro Johansson fond för utbildning av flickor i Tanzania tillsammans med Kristdemokraterna och Socialdemokraterna i Riksdagen hedrade hennes minne med ett seminarium den 25 oktober med titeln *Det nya Afrika och kvinnorna*.

Det var ett digert program i Riksdagens gamla 1:a kammare med anmärkningsvärd god akustik och nästan osynlig högtalaranläggning. Nära ett 100-tal, huvudsakligen gamla tanzaniasvenskar, hade mött upp för drygt två intensiva timmar.

Efter inledning av stödföreningens ordförande **Gun-Britt Andersson** visades en specialgjord video med **Hans Rosling** av hans son och chef Ola. Själv var Hans i USA för att motta ett pris. Roslings GAP-mind-presentationer är som alltid fascinerande och mycket upplysande, ekonomi, utbildning, barna- och mödradödlighet i snabbt tempo med utvecklingar till andra länder och blickar både bakåt och framåt.

Marika Griehsel talde utifrån sina erfarenheter som Afrikakorrespondent och fungerade senare som moderator för panelsamtal.

Huvudtalare var Tanzanias minister för mark och bostäder **Anna Tibaijuka**.

Sedan sin tid på Ulltuna när hennes make var ambassadör i Norden kan hon fortfarande lite svenska. Under åren på FN:s Habitat i Nairobi var hon drivande i grundandet av JOHA-Trusts flickskola utanför Dar och nu har fonden även startat en flickskola i Annas hemtrakter i Bukoba.

Anna är även grundare av kvinnoorganisationen BAWATA – Baraza la Wanawake Tanzania.

Trots att Tanzania har en anmärkningsvärt progressiv lagstiftning på jämställdhetsområdet återstår mycket att göra för att bryta gamla mönster i praktiken. Anna pekade på utbildning och vikten av starka kvinnoorganisationer för att komma vidare.

Kd-riksdagsledamoten **Désirée Pethrus** talade om kvinnor och utveckling i det svenska biståndet. Ärkebiskop **Anders Wejryd** talade om kyrkan och jämställdhet i Afrika. Ett knepigt ämne där kyrkan

både verkat för konservering av invanda mönster och varit föregångare genom att ge kvinnor plats i det offentliga.

Jim Peter Elfströms **bildspel** om Barbro Johansson som visades på minneshögtiden i Uppsala Domkyrka visades också.

Talarna plus s-riksdagsledamoten **Lena Somestad** ingick sedan i en panel där det frågades vilket stöds som behövs och vad som ger resultat. Tyvärr var klockan då redan mycket och så det blev ganska kort med bara några få ganska långa inlägg.

S-riksdagsledamoten **Carina Ohlsson** avslutade och inbjöd till en stund mingel i de storslagna gamla Riksdagslokalerna.

Text o bild: **Lars Asker**

Anna Tibaijukas tal The challenges today for women in Tanzania hoppas vi kunna publicera i nästa Habari.

Svagt inflytande

Vid *Nordiska Afrikainstitutet* (NAI) initierades under år 2012 ett forskningsprojekt om den privata hyresmarknaden och hyresgästerna vid formalisering av slumbebyggelse. Av olika skäl blev forskningen inte av inom ramen för NAI. Projektiden blev i stället två uppsatser för masterexamen vid Stockholm universitets kulturgeografiska institution med lite annorlunda inriktning än vad som var tänkt från början. Den ena av **Frida Månsson** och den andra av **Ida Thomasson**.

Frida Månsson

I biståndssammanhang har det blivit populärt med ”Community participation” och ”empowerment of the poor”. Frida Månsson har undersökt närsamhällets deltagande vid en infrastrukturinvestering i Tabuka Reli i Dar es Salaam. Hon fann att befolkningens (community) deltagande var lågt. Generellt sett var kunskapen om programmet liten och deltagandet hindrades av bristande information. Detta kan ha en negativ inverkan på programets hållbarhet. Det finns t.ex. saker inom drift och underhåll av den tillhandahållna infrastrukturen som inte fungerar som de ska.

Frida Månssons undersökning bekräftar teorierna att goda intentioner inte alltid leder till goda resultat. Hon understryker vikten av att i en strävan mot bättre anpassade program kritiskt analysera programmen och höja kunskapen om goda men också mer problematiska aspekter som är relaterade till det ”deltagande” angreppssättet.

Ida Thomasson

Avsikten med studien var att belysa förhållandet mellan de som bebor hus, ”deltagande” och det fysiska resultatet av ett infrastrukturprojekt. Ramen var teorierna om deltagande i planering och fat-

tigdomsminskning i utvecklingsländer. Studien har fokuserat på att undersöka hur sociala relationer och normer i lokalsamhället har påverkat ”deltagandet” och det fysiska resultatet av ett projekt. Finns det förklaringar till ”deltagande” eller ”inte deltagande”.

Det visade sig att de som hyr hus inte deltar lika mycket som husägare, delvis på grund av bristande kunskaper om samhälliga aktiviteter och delvis på grund av att hyresgäster som grupp inte ingår i begreppet ”lokalsamhället” – anser både hyresgästerna själva, byråkratin och husägarna.

Red/FS

En ung kvinnas affärsplaner

Johanna Bergsten, som ingår i Svetans forskarnätverk och är i Iringa på fältarbete inför sin masteruppsats om ungdomars användning av mobiltelefoner och Internet, har träffat Vestina, en ung men väletablerad affärskvinna. Johanna skriver här om hennes bakgrund, affärerna och visionerna för framtiden. Vestina undviker att ta lån. Hon sparar ihop pengar själv.

Vestina har redan kommit långt i sin affärsverksamhet. Hon arbetade i sex år med att sälja samosas på busstationen i byn Ilula utanför Iringa i södra högländerna i Tanzania. Även om hon då lyckades tjäna ihop nog med pengar varje dag, ofta så mycket som 5.000 Tsh (20–25 kr) för att försörja sig och sin familj, måste hon nu gå vidare.

”Jag sparade länge för att kunna starta försäljningen, och den gick bra, men jag vill gå vidare och göra annat. Ett stort skäl är hälsan. Det är inte bra för lungorna att fritera så mycket varje dag.”

Starten

För att få ihop kapital för att börja försäljningen jobbade hon med att sälja grönsaker och genom att arbeta på så kallad *kibarua*, daglön, med att till exempel hjälpa till på andras jordbruk. Med de pengarna kunde hon köpa gryta, slev, kavel, olja och annat som behövdes för matförsäljningen. Men idén kom egentligen tidigare. Vestina, nu 30 år, gick för tio år sedan på *Ilula Folk Development College* (FDC)*, en skolform som hämtat idéer från svenska folkhögskolor

och som erbjuder en billig yrkesutbildning.

”På Ilula FDC gick jag i klassen för matlagning men vi läste också engelska, swahili och företagsekonomi. Åren där fick verkligen igång tankarna hos mig. Jag hade varit tvungen att sluta skolan som jag gick i tidigare eftersom att jag blev gravid, men på Ilula FDC fick jag en ny chans och såg vilka möjligheter som faktiskt finns. Nu försöker jag få ihop pengar för att börja sälja *mitumba*, begagnade kläder. Då kan jag tjäna väldigt bra med pengar.”

Big Business

Begagnade kläder är ”big business” i Tanzania och i de flesta andra låginkomstländer. Affärskvinnor som Vestina kan köpa en bal med hoppackade kläder och säljer dem sedan styckvis. Vinsten kan bli nästan 50 % om försäljningen går bra. Om man köper in en bal för 300.000 Tsh (ca 1.300 kr) kan den säljas för 450.000 Tsh och alltså gå med 150.000 Tsh vinst varje gång. 150.000 Tsh är en bra inkomst, som kanske går att få ihop 2–3 gånger i månaden. Det kan jämföras med att en vanlig månadslön för kommunanställda lärare eller serveringspersonal kan vara 200.000 Tsh.

”Det är marknadsdagar i olika byar särskilda dagar i veckan så jag får åka runt. Jag gillar att vara affärskvinna och att driva min egen verksamhet. Då är jag fri. Min ena son var väldigt sjuk för ett tag sedan, och om jag hade haft en anställning hade jag behövt be om lov för att vara borta från jobbet några veckor. Nu kan jag ta ledigt en dag om jag behöver, eller ta hand om barnen när de är sjuka utan att en chef blir sur.”

Försörjningsbörda

Vestina är idag huvudsaklig familjeförsörjare. Efter att hon avslutat skolan gifte hon sig och har nu två barn. För sex år sedan skadade dock hennes man axeln i en olycka och kan inte jobba så mycket. Hon hjälper också sina gamla föräldrar. På de 5.000 Tsh hon fick ihop på att sälja *samo-*

sas menar hon, att hon en del dagar även kunde hjälpa övriga släkt och vänner med mat. Problemen kommer när någon familjemedlem blir sjuk, som hennes ena son alltså blev. Han är nu på bättringsvägen, men sjukhuskostnaderna blev förstås ett ordentligt avbräck i det hon sparat till affärsutvecklingen.

Jag frågar Vestina vad hon tycker om de mikrofinanslån som blir allt vanligare, speciellt för att främja kvinnors småskaliga affärsverksamhet. Hon är ganska skeptisk. Återbetalningstakten är ofta väldigt hög, och det tillkommer ränta. Dessutom, vad händer om ens varor blir stulna? Om barnen blir sjuka?

”Jag är väldigt glad att jag inte behöver ta lån, och skulle inte ha gjort det, men jag förstår om andra inte alls har möjlighet att spara ihop pengar som jag kunde.”

Vad som däremot har varit en bra utveckling är den ökade tillgången på billiga mobiltelefoner och den ökade nätverkstäckningen. Vestina säger att det verkligen underlättar enormt, både i kontakt med grossister och med köpare.

”Tidigare var vi tvungna att chansa och vänta på grossister och bussar som kanske skulle komma. Mycket tid gick åt.”

Och framtiden?

”Min dröm är att kunna flytta till Makambako, en knutpunkt några timmars bussfärd längre ner i södra högländerna. Där finns mycket business just nu. Jag skulle vilja arbeta med att utsmycka butiker och köpa och sälja grönsaker. Ta med mig till Dar es Salaam potatis, tomater och annat som är billigt här och från Dar es Salaam ta med mig dekorationer och annat för utsmyckning. Jag ska jobba hårt med att sälja *mitumba* och hoppas på att jag kan spara tillräckligt för en flytt.”

Text och bild: **Johanna Bergsten**

**Folk Development Colleges* erbjuder med stöd från Karibuföreningen i Sverige och Karibu Tanzania Association sponsrade kursplatser, så kallade Mama Courses, för unga flickor som inte har kunnat fullfölja Primary eller Secondary School efter att ha blivit gravida. Graviditeterna är ett stort socialt stigma och endast flickorna blir straffade, aldrig fäderna (inte så sällan lärare).

Tidningskrönikan: Gränsbråk, oroligt i Zanzibar

Denna krönika täcker augusti–oktober. Konflikten om gränsdragningen i Lake Nyasa/Malawi har blommat upp efter start av olje-/gasprospektering i sjön. Internationella domstolen i Haag är en möjlig lösning.

Lärarstrejken är stoppad tills vidare genom ett utslag i HD. Läkarna ligger lågt och gömmer sin misshandlade strejkordförande, tills vidare.

CRC, kommittén för den nya konstitutionen, reser runt i landet och samlar in synpunkter. På några ställen tycker man Sharia vore bra. Alla är överens om en sak: Äktenskap är för man och kvinna!

Vid en Chademademonstration i Iringa dödas en TV-journalist – antagligen av en fårgasgranat i magen på nära håll – utredningar pågår.

Inrikesminister Emmanuel Nchimbi vill hänga ut korrupta poliser.

2 augusti 2012 – The Citizen Lärarstrejken: Kikwete kritiseras

I presidentens månadstal sade han att staten saknar pengar att uppfylla lärarnas krav. Han sade samma sak om läkarnas krav. Kritiker tycker nu att han även måste kunna anvisa lösningar på konflikterna.

4 augusti 2012 – The Citizen Lärarstrejken stoppad

Efter 5 dagar avblåstes den landsomfattande lärarstrejken på order från högsta domstolen. HD grundade sig på att man måste ge arbetsgivaren 48-timmars respit. TTU utfärdade sitt varsel fredag eftermiddag, och börjat strejka på måndag, vilket alltså inte var OK.

4 augusti 2012 – Daily News Östafrika tuffare mot immigranter

Tanzania och dess grannar har tillsatt en arbetsgrupp för att kontrollera illegal invandring. Enl inrikesminister Emmanuel Nchimbi kommer man att samarbeta med länder där immigranterna kommer ifrån.

5 augusti – The Citizen Samarbete med Malaysia

En delegation från Malaysia har inbjudits för att diskutera utvecklingsprogram. Kikwete: Vi måste lära oss av andra. Malaysia har utvecklats från gummi- och jordbruksproduktion till elektronik- och annan industriproduktion. Och medan Tanzania på 1960-talet låg på samma utvecklingsnivå som Malaysia och Indien har man nu hamnat på efterkälken.

6 augusti – The Citizen Korrupta poliser skall hängas ut

Inrikesminister Nchimbi föreslår att namn på korrupta poliser som tas på bar gär-

Ordförande för TTU Gratian Mukoba om HDs syn på lärarstrejken.

ning skall namnges offentligt redan innan de åtalas och döms. Den stora nesan skall minska korruptionen, hoppas han.

9 augusti – Daily News Mycket att göra i fråga om MR

Enligt MR-rapporten för Tanzania 2011 finns fortfarande mycket att arbeta mot, t.ex. hinder för att delta i den demokratiska processen, dödsstraff, utomrättsligt dödande och våld i hemmen.

Dr Kijo-Bisimba från LHRC påpekar att det även finns nya tendenser att bekämpa, såsom tribalism och diskriminering på grundval av religion.

12 augusti – Daily News Avskaffa arbetstillstånd inom EAC!

Media i Östafrika har enats om att journalister borde slippa arbetstillstånd inom EAC. Detta var en av de resolutioner som antogs vid toppmötet för media i Kigali. Mötesdeltagarna utsåg president Kagame att föra fram deras synpunkter vid toppmötet för EAC:s statschefer.

13 augusti – The Citizen Ulimboka hemma igen från SA

Dr Ulimboka, ledare för läkarnas strejkkommitté, har nu återvänt från Sydafrika där han fått medicinsk behandling sedan han kidnappats och misshandlats av en grupp okända män.

Smuggling av vilda djur

Ministern för naturresurser/turism har avskedat 3 tjänstemän och degraderat/varnat flera i samband med att man i november 2010 på ett plan från Quatar upptäckte 100-tals levande vilda djur.

15 augusti – The Citizen Kliniskt forskningscenter till Arusha

Ett forskningscenter för förbättrad hälsa i södra Afrika skall byggas i Arusha enligt hälsominister Dr Hussein Mwinyi.

Inflationen sjunker

Konsumentpriserna sjönk till 15,7 % i augusti – motsvarande siffra för juli var 17,4 %. Index rensat från bränsle och mat stannade på 8,8 %, vilket var samma siffra som föregående månad.

TASAF:s tredje fas budgeterad
Regeringen har avsatt 408 miljarder Tsh

för tredje fasen av Tanzania Social Action Fund. I pilotprojektet fick mycket fattiga familjer ett tillskott på 10.000 Tsh/mån. Mycket fattig innebär inkomst på högst 1 US\$/dag. Bidrar gör Världsbanken, Storbritannien, Spanien och USA med respektive 330, 24, 9 och 1 miljarder Tsh.

16 augusti – The Citizen Läkarna har gömt Dr Ulimboka

Läkarnas strejkkommitté meddelar att man gömt Dr Ulimboka tills vidare, eftersom man fruktar för hans säkerhet. Polisen säger dock att man häktat en kenyan för dådet, men det var fler inblandade.

17 augusti – The Mail, Guardian Utbildningssystemet i kris!

Människorätsaktivister hävdar att landets undervisningssystem är i kris, med kraftig minskad läskunnighet som följd. Enligt en forskningsrapport från Hakimu Elimu närstående Owedu kan 50 % av eleverna som slutar grundskolan inte läsa ett stycke text vare sig på swahili eller engelska. Man anger som skäl att klassrummen är överfyllda och att lärarna saknar resurser.

18 augusti – The Citizen Pengar till vägprojekt i Dar

För att råda bot för Dar es Salams trafikstockningar har regeringen allokerat 580 miljarder Tsh till ett vägprojekt för plan-skilda korsningar – den första att åtgärdas blir den vid Tazara, järnvägsstationen för TanZam järnvägen.

20 augusti – The Citizen Protester mot vräkningar vid KIA

Nära 1.000 bybor runt KIA vid Arusha vädjar till högre instans i protest mot vräkningsorder. Flygplatsmyndigheten hävdar

Hälsominister Hussein Mwinyi annonserar ett panafrikanskt hälsoforskningscenter.

Etiopiens avlidna president Meles Zenawi uppskattades av Kikwete.

att det rör sig om olagliga bosättningar, medan byborna hävdar att de blev ditflyttade i den stora byflyttningskampanjen på 70-talet.

21 augusti – The Citizen

Sorg över Meles Zenawis död

Kikwete beklagar dödsfallet för Etiopiens premiärminister Meles Zenawi, enligt presidenten en revolutionär visionär ledare och en stark talesman för Afrika. Meles spelade en viktig roll i att medla fram ett fredsavtal mellan Nord- och Sydsudan.

23 augusti – The Citizen

Arusha: Forum för grön revolution

26–28 september möttes *Africa Green Revolution Forum* (AGRF) i Arusha, bland deltagarna fanns statschefer, banker, bönder och NGO:er. Organisatören *Alliance for Green Revolution in Africa* vill verka genom att ge de enskilda bönderna bättre verktyg.

27 augusti – Daily News

Utbildning om könsrelaterat våld

WOMEN Legal Aid Centre (WLAC) har lanserat en utbildning i könsrelaterat våld. Centrets jurist Magdalena Mlolere säger att utbildningen riktar till bl.a. berörda institutioner. Utbildningen ingår i ett större program *Tunaweza*, som syftar till att eliminera våld mot kvinnor.

27 augusti – The Citizen

Tanzanierna börjar räknas!

Den nationella folkräkningen har börjat. Först tar man gatubarn och personer utan riktig bostad. Det har varit en del opposition mot kampanjen, och president Kikwete har gått ut med en varning att det är olagligt att försöka hindra folkräkningen.

28 augusti – The Citizen

Vanligt söka läkarvård i Indien

18.000 östafrikaner söker läkarvård i Indien varje år, de utgör 16 % av de medicinska "turisterna" i Indien från hela världen. Indiens *High Commissioner* i Tanzania påpekade att antalet stiger p.g.a. landets låga priser på högkvalitativ sjukvård.

28 augusti – The Citizen

Tanzaniska soldater dog i Darfur

Tre soldater ur den tanzaniska kontingenten på 850 man i AU:s fredsstyrka i Darfur dödades då de sveptes bort vid försök att korsa en översvämmad flod.

29 augusti – Daily News

Zanzibar-män slår sina fruar

Trots kampanjer för att minska våldet i hemmet visar en forskningsrapport från Zanzibar att männen fortsätter slå, även i det muslimska prästerskapet. Men rapporten visar också att antalet anmälning är få, mest för att kvinnorna vill hålla ihop familjerna och inte orsaka skandal.

29 augusti – The Citizen

Landdispyter bör lösas fredligt!

Boskapsuppfödare i Ngorongorodistriktet uppmanas att lösa landkonflikter på fredlig väg. Förutom konflikter mellan angränsande byar finns konflikter med nationella intressen och privata firmor som anordnar jakt.

1 september – Daily News

Protest till stöd för massajer

Lokala organisationer har hakat på en internationell protest mot att massajbyar tvingas ge upp sina betesmarker för att bana väg för storviltsjakt med kungligheter från Förenade Arabemiraten.

1 september – Arusha Times

Miljökonferens i Arusha

Arusha står i september värd för den 14:e afrikanska ministerkonferensen om miljö, med ca 3.000 deltagare och 54 länder representerade. Ett syfte med konferensen är att Afrika skall komma överens om gemensamma ståndpunkter inför FN:s klimatkonferens i Doha 2015.

2 september – Daily News

Gränskonflikt om Lake Nyasa

Tanzania och Malawi har en gränskonflikt kring Lake Nyasa, som Malawi kallar Lake Malawi. Ursprunget till tvisten är att England och Tyskland under kolonialtiden 1890 kom överens om att hela sjön skulle tillhöra Malawi, medan Tanzania sedan hävdade att gränsen borde läggas mitt i sjön. Detta avvisades av Malawi som hävdade att området kring Mbeya och Songea historiskt tillhört Malawi.

Konflikten har blivit akut sedan Malawi inbjudit ett oljeprojekteringsbolag som börjat borra på den tanzaniska sidan av sjön. Efter att den tanzaniska armén gått i ställning kring sjön har dock president

Sveriges ambassadör Lennart Hjelmåker uttrycker sorg över Mwangosis död!

Kikwete uttalat att konflikten måste lösas på diplomatisk väg.

5 september – IFEE Clearing House

Journalist dödad i Iringa

Journalisten Daudi Mwangosi dödades vid bevakning av en sammanstötning i Iringa mellan polis och demonstranter från det största oppositionspartiet Chadema. Enligt ögonvittnen blev Mwangosi attackerad efter att han frågat polisen varför de arresterat hans kollega. Det verkar som polisen på nära håll avfyrat en tårgasgranat i magen på Mwangosi, som då sjönk ihop. Mwangosi arbetade för Channel Ten.

5 september – Daily News

Staten utreder Mwangosis död

En kommitté har tillsatts med deltagare från rättsväsende, media och polis med syfte att utreda hur Mwangosi dog.

8 september – Daily News

Vår ambassadör beklagar dödsfall

Den svenske ambassadören Lennart Hjelmåker beklagade Mwangosis död vid den pressklubben UTPC:s möte. Sverige har stöttat UTPC under 10 år och Daudi Mwangosi var Iringaavdelningens ordförande. UTPC uppmanar regeringen att avskeda alla poliser som var inblandade i mordet på journalisten Mwangosi.

11 september – Daily News

Postnummer på väg att införas

Tanzania är på väg att införa postnummersystem. Arusha och Dodoma är avklarade, medan Dar står i tur. 6 miljarder Tsh är den beräknade kostnaden, bara för Dar.

KNCU ordnar kollektiv sjukförsäkring genom Kooperationen.

15 september – Daily News

Elefantjakt får fortsätta

Ministeriet för viltvård hävdar att den reguljära jakten har liten effekt på elefantpopulationen, därför finns inget skäl att förbjuda den. För närvarande beräknas Tanzania ha 110.000 elefanter, den näst största populationen efter Botswana.

Kritikerna hävdar att jakten borde stoppas för att lättare få bukt med tjuvskytten som sker för elefantbetarnas skull.

17 september – Daily News

Inflationen fortsätter nedåt

I augusti sjönk inflationen till 14,9 %, en nedgång för åttonde månaden i följd. Sjunkande matpriser drog ned index.

19 september – Daily News

Ny chef för afrikansk MR domstol

I Arusha har *The African Court on Human and Peoples Rights* har valt Sophia Akuffo från Ghana till ny chefsdomare.

20 september – Daily News

EA borde stärka swahilin

Östafrika borde stärka användandet av swahili i handelssammanhang för att snabba på integrationen, enligt en motion vid det östafrikanska parlamentet EALA. ”Låt oss använda swahili vid affärstransaktioner, på etiketter och skyltar”, tycker den tanzaniska ledmoten Ms Banji.

21 september – Daily News

Kikwete: Avtal för EA gäller

När president Kikwete träffade den nya talmannen för östafrikanska parlamentet Margareth Ziwa från Uganda, framförde han att parlamentet i sina beslut endast borde behandla frågor som unionen enligt avtal omfattar. EALA kan alltså vara enbart rådgivande i frågor som inte innefattas i det ursprungliga avtalet.

23 september – EA Business Week

Gruvindustrin står för 4,6 % av BNP

Betydelsen av gruvindustrin ökar och den svarar nu för 4,6 % av BNP efter uppgången av guldpriset. Enligt plan skall andelen öka till 10 % år 2025, och gruvindustrin skall hjälpa Tanzania in bland medelinkomstländerna.

25 september – EA Business Week

Finansiering för gruvprojekt klar

Järnmalsprojektet Mchuchuma och kolprojektet Liganga är nu finansierade med

3 miljarder US\$ genom samverkan mellan *Stanbic Bank* och *International Commercial Bank of China*.

26 september – Daily News

KNCU ordnar sjukförsäkring

KNCU Kilimanjaros regionala kooperation har skrivit avtal om en grupp-sjukförsäkring. 10.000 hushåll är redan anslutna men man siktar på 375.000 anslutna familjemedlemmar i slutet av 2014. KNCU producerar och exporterar ett milt Arabicakaffe.

Cancer-screening för Arushakvinnor

ECSA, hälsoorgan för östra, södra och centrala Afrika, planerar att genomföra en kostnadsfri cancer-screening för alla kvinnor i barnafödande åldrar i Arusha-regionen.

26 september – The Citizen

Polio kampanj har slut på pengar

100.000 barn under 5 år fick inte sin planerade poliospruta i augusti sedan regeringen infört budgetbegränsningar. Ministeriet bekräftar att pengarna tillfälligt var slut, men hävdade att barnen inte får polio för att vaccinet blir försenat.

Ny ÖB insvuren

Kikwete har svurit i ny försvarschef, generalmajor Samuel Ndomba. Samtidigt fick *National Service* en ny chef, Brigadgeneral Raphael Muhuga. Ndomba avböjde att svara på journalisternas frågor om bl.a. konflikter med civila och nepotism vid urvalet av deltagare i fredsmisioner.

27 september – Daily News

CRC möter Shariasympatisörer

Konstitutionskommittén CRC reser nu över hela landet för att insamla synpunkter på konstitutionsreformen. I byn Miteja i södra kustregionen verkar invånarna förordna införande av Sharia. Det kommer att få slut på korruption, stölder och promiskuitet tror man. Och dödsstraffet skall finnas kvar – den som dödar måste själv dödas – så gör man ju t.o.m. i USA. Fredag borde bli helgdag för bön så att muslimer kunde vara hemma med sina familjer, och fri sjukvård för folk över 60 vore också bra. Till sist: Parlamentsledamöter borde bara få sitta kvar i 10 år, precis som presidenten!

28 september – Daily News

Sjötransporter säkra – trots allt

Det hävdade transportminister Harrison Mwakyembe i sitt tal vid *World Maritime*

Nye försvarschefen general Ndomba.

Valerie Msoka, ny ordförande för TAMWA, tanzaniska mediakvinnors organisation.

Day. Trots de två senaste olyckorna med *Spice Islander* och *MV Skagit* i Zanzibartrafiken, och efter att 800 personer dött med *MV Bukoba* på Lake Victoria 1996, har sjösäkerheten gradvis förbättrats.

Anti-rabies kampanj pågår

I samband med Världsrabiesdagen meddelas att drygt 60.000 hundar och 6.000 katter har vaccinerats hittills i år. Över 23.000 personer blev bitna av hundar som misstänks ha rabies. Nu börjar fas 2 på vaccinationskampanjen vilken innefattar Dar, Lindi, Morogoro och Mtwara. Totalt har 157.000 vaccinationsdoser levererats.

Ny ordförande i TAMWA

Tanzania Media Women's nya ledare Valerie Msoka är en erfaren journalist som i sin karriär jobbat för Radio Tanzania och BBC, samt i FN-uppdrag i Sudan, Rwanda, Burundi och Kongo.

29 september – UN News

Varning för matbrist

En rad afrikanska ministrar varnar i FN:s 67:e generalförsamling för den kombinerade effekten av matbrist och ekonomisk nedgång. Enligt utrikesminister Membe måste den hållbara matproduktionen ökas och varningsmekanismer skapas för att undvika katastrofer som de i Sahel och på Afrikas horn.

3 oktober – Daily News

Politiskt våld oroar Kikwete

I sitt månadstal kritiserar presidenten politiker som direkt eller indirekt uppmanar till våld. Polisen skall inte använda övervåld men politikerna måste respektera landets lagar, och polisen är legitima väktare av lag och ordning.

Kikwete påpekade att tanzanierna aldrig tidigare haft så stora möjligheter att uttrycka sina åsikter via demonstrationer, organisationer och media. Att det är så beror på att CCM (Kikwetes parti) stått för en politik med vidgad demokrati och större mänskliga rättigheter.

1992 fanns bara CCM, nu finns det över 20 registrerade partier. Under de gångna 20 åren har den politiska mognaden och toleransen ökat trots de stora skillnader som finns i ideologi och politik.

6 oktober – Daily News

Investeringsavtal med Kanada

Ett investeringsavtal har slutits mellan Tanzania och Kanada, enligt en presskonferens med Kikwete och Kanadas premiärminister Stephen Harper. Kanada väntas nu investera mer i landet, t.ex. inom gruvsektorn.

8 oktober – EA Business week

Konflikt med Malawi till Haag

Tanzania förbereder nu att hänskjuta gränskonflikten till den internationella domstolen i Haag, om man inte kan uppnå en förhandlingslösning med Malawi.

Indien ger Dar vattenbistånd.

Den indiska staten bistår med ca 200 miljoner US\$ för projekt att förbättra Dar es Salaams vattenförsörjning. Dars vatten/avloppsmyndighet DAWASA säger att man nu hoppas kunna råda bot för de eviga vattenproblemen till slutet på 2014.

10 oktober – Daily News

Mwangosi-rapport publicerad

Statens undersökningskommitté om journalisten Mwangosis död har publicerat sin rapport. I den rekommenderar man en större respekt för lagen, samt bättre relationer mellan polis och media/politiska partier. Det anses klarlagt att polisen använt övervåld, men man tror inte att detta orsakat dödsfallet.

11 oktober – The Star

Gränsavtal slutet med Kenya

Kenya och Tanzania har kommit överens om bättre gränsrutiner som ett medel att stärka EAC (Östafrikanska unionen). Varor kommer nu att kunna passera gränsen 24 timmar om dygnet. Avtalets slutmål är att alla icke tullhinder skall bort, och månatliga möten skall hållas för att diskutera problem. Avtalet kommer vid en tidpunkt då kenyanska handlare en längre tid klagat över att de trakasseras när de skall in i Tanzania, något som orsakat dem stora förluster.

12 oktober – Daily News

Malaria bland barn minskar

Enligt en färsk undersökning har antalet malariefall bland barn nästan halverats från 18 % till drygt 10 % sedan 2008. Rapporten visar också att medan 11 % drabbas på landet, drabbas endast 3 % i staden. Andelen som har myggnät har stigit från 75 % 2010 till 95 % 2012.

13 oktober – Daily News

LHRC gör anmälan till FN och ICC

MR-organisationen LHRC har kontaktat FN och den internationella brottmålsdomstolen i Haag om hjälp att utreda dödsfall hos säkerhetsorganen. LHRC:s chef Dr Kijo-Bisimba sade att dödandet av journalisten Mwangosi fått dem att titta närmare på liknande fall. Enligt LHRC:s genomgång har sedan 2002 liknande dödsfall aldrig lett till värre sanktioner än förflyttningar. Bara under perioden januari–september i år hade 24 personer dött

hos polisen och övriga säkerhetsorgan.

15 oktober – The Standard

Malawi skickar hem ambassadör

Som en följd av gränskonflikten har Malawi beslutat att Tanzanias ambassadör Patrick Tsere måste lämna landet.

15 oktober – EA Business Week

Utländska direktinvesteringar ökar

Siffror från andra kvartalet visar att landets BNP ökat med 6,9 % på årsbasis. Det goda resultatet är framför allt resultatet av ökande direktinvesteringar t.ex. i gruvindustri och olje-/gasprojekt.

18 oktober – Daily News

Zanzibar antar omdiskuterad lag

Zanzibars parlament har antagit en lag som säger att alla icke-zanzibarer måste ansöka om uppehållstillstånd.

Polisen ingriper mot upplopp

Både i Dar och på Zanzibar var det spännat när polisen ingrep mot folksamlingar som demonstrerade för frisläppandet av några muslimska aktivister.

I Dar gjorde polisen avspärrningar sedan demonstranter krävt att sekreteraren i Council of Muslims, Ponda skulle friges. På Zanzibar protesterade ungdomar mot gripandet av ledaren för den muslimska NGO:n Uamsho Sheik Ahmed. Flera ungdomar arresterades.

CRC – åsikter från Singida

Konstitutionskommittén CRC har nu nått Singida på sin färd runt nationen, och man kan konstatera att en sak har så gott som alla CRC mött varit ense om: Giftermål skall fortfarande vara mellan man och kvinna i den nya konstitutionen.

22 oktober – Daily News

Primärvården bättre i städerna

98 % av hushåll i städer bor inom 6 km från primärvården. En rapport om den geografiska fördelningen av hälsovården visar också att avståndet till sjukhus kan variera stort, från bara 10 km i Kilimanjaro till 77 km i Rukwaregionen. 13 regioner har mindre än en läkare per 100.000 invånare, medan Dar har mer än 7 läkare, plus de som finns på remissjukhusen.

23 oktober – EA Business Week

Högsta inflationen i Östafrika

Trots att inflationen sjunkit till 13,5 % vid september utgång, har Tanzania högst inflation i Östafrika nu. I Kenya och Uganda ligger inflationen runt 5,3 %. För ett år sedan låg inflationen runt 19 %, medan grannländerna hade över 20 %. Men Kenya och Uganda har

lyckats få ned sina siffror med en strikt monetär politik.

Tanzaniska shillingen stabil

Valutan har varit stabil under 3 månader och legat mellan 1.570 och 1.590 Tsh per US\$. För ett år sedan var kursen 1.825 Tsh, högst sedan centralbanken etablerades.

24 oktober – IRIN

Islamistiska upplopp hot i Zanzibar

Flera protestaktioner mot regeringen i Zanzibar har ägt rum i år, senast i oktober dödades en polisman och butikerna i Stone Town fick stänga. Gruppen bakom dessa aktioner är Uamsho, som registrerades som en muslimsk NGO 2001 och arbetar bl.a. för att Zanzibar skall bli självständigt från Tanzania – unionen kom till stånd 1964.

I upploppen deltar många lågutbildade unga utan jobb, ungdomsarbetslösheten i Zanzibar är över 20 %.

27 oktober – Daily News

Nelson Mandela-universitet igång

Arusha skall ha två kampus för Nelson Mandela African Institutes of Science and Technology som etableras i flera afrikanska länder. Det första kampuset i Arusha är nu klart, och startade verksamheten med 92 studenter från Tanzania, Ghana, Rwanda, Uganda och Etiopien.

29 oktober – Daily News

Arusha får stadsrättigheter

Arusha kommer att bli landets 5:e stad efter Dar es Salaam, Mwanza, Tanga och Mbeya från november. Efter skatteinkomster är Arusha dock nummer två efter Dar. Arusha har anor från 1900, blev en township 1948 och en municipality 1980.

30 oktober – Daily News

Viktigt med synpunkter till CRC

Kikwete uppmanar folk att ge synpunkter på konstitutionen till CRC när kommittén passerar deras region, för att den nya konstitutionen skall bli till nytta för alla.

Tanzanite: Ny industri på gång

Förbudet mot att exportera obearbetad tanzanite börjar bära frukt. Amerikanska tanzaniteimportören Diamond International investerar nu i en ny lokal industri för att bearbeta tanzanite.

Kanadas premiärminister Stephen Harper med president Kikwete skriver på investeringsavtal.

Afrify

Afrify är en grupp på fem personer vars mål är att göra Afrika till en bättre plats att leva på. Det här var tredje året vi besökte Bukoba där vår samarbetspartner *Mushendwa Foundation* har sitt kontor. Med på senaste resan var Fredrik, Erik och jag.

Här i Sverige tar vi mat och vatten som en självklarhet i vardagen. Vatten finns i kranen och den närmsta matvarubutiken ligger fem minuter bort. Något mer som man tar för givet, är ljuset. På dagen, så länge solen lyser är det ingen som ser problemet. Men när kvällen kommer och det börja skymma, dröjer det inte länge innan det blir mörkt. I Sverige brukar en solnedgång ta åtminstone ett par timmar, i närheten av ekvatorn går det mycket fortare.

Hur brukar du göra hemma när det är mörkt? Själv brukar jag tända ett par lampor, inte för att det nödvändigtvis behövs utan bara för att göra det mer hemtrevligt. Familjerna vi besöker i Bukobaregionen kan inte det, de har inte ens ljus medan de lagar mat. De barn som får chans att gå i skolan kan inte läsa eller göra sina läxor efter solnedgång. När solen går ner slutar dagen för många familjer. Vi bestämde oss för att göra någonting åt detta.

Den 2 juli 2012 gav vi oss iväg söderut mot nya äventyr, ett äventyr som skulle visa sig mycket lyckat. Ett par dagar senare nådde vi Bukobaregionen vid Victoria sjöns västra strand. Vi fick ett varmt bemötande och blev eskorterade till vad som skulle bli vårt hem under två veckors tid i staden Bukoba. Den första dagen träffade vi kontaktpersoner för att planera kommande veckors arbete.

Uppdraget

Vi tog med tre viktiga uppdrag hemifrån:

- Installera solcellssystem hos 20 familjer
- Kontrollera tidigare installationer
- Dela ut 50 solcells-läslampor till andra familjer.

Innan arbetet kunde börja gick ett par dagar åt att skaffa fram nödvändigt material för solcellssystemen. Komponenter som är svåra att hitta i Bukoba hade vi med oss hemifrån, medan batterier och solpaneler stod på inköpslistan. Med allting inhandlat kunde vi någon dag senare bege oss ut på landsbygden med hjälp av en pickup som vi hyrt. Med oss hade vi pastorns barn och barnbarn som volontärer. De hjälpte oss med installationerna. Den ena fick även agera chaufför. Vi hade nog inte klarat oss utan honom. Det var dagar då vi åkte allt djupare in i "djungeln", allt man såg var bananplantor och bush. Vi förlitade oss helt på hans lokalsinne. Men plötsligt, ett hus! Kilometer från närmsta väg.

Precis som vi anade blev vi bemötta av leenden, men också av många förvånade blickar. Vissa hade aldrig sett vita människor förut. Ryktet spreds fort i familjen och i området att de skulle få lampor installerade. Alla var hjälpsamma och många ville vara med att hålla stegar eller hämta verktyg. De barn som inte var i skolan samlades runt oss av nyfiken-

het. Familjerna fick själva bestämma var lamporna skulle placeras. De flesta hus fick två lampor installerade medan en del större hus där fler personer bor fick tre. Installationsarbetet varierade i tid beroende på husens konstruktion. En del hus bestod av rangliga lerväggar, vilket gjorde det svårt att använda stegen inomhus för montering av lampor och strömbrytare. I slutändan fick varje hus ett helt skräddarsytt system.

Lycka när ljuset slås på

Känslan som uppstår när man testar systemet och ser alla lampor lysa är verkligen obeskrivlig. Just i det ögonblicket vet man att ännu en familj kommer få ett bättre liv trots mörkret. Lyckan som uppstår hos familjen, den är bortom alla gränser. Vi har fått uppleva alla sorters lycka. Många dansar, andra ber, men alla visar sin tacksamhet genom att bjuda på antingen mat eller te, beroende på vad de har råd med. Jag har aldrig varit med om en upplevelse lik denna och vill mer än gärna åka tillbaka. Våra planer är att åka ner igen och hjälpa ännu fler familjer, nya resor planeras inför nästa år.

Text o bild: **Stefan Åhman, Afrify**

*Vill du veta mer? Läs mer på
<<http://www.afrify.com>>*

Afrify-gruppen

Arbetar med

- solcellsladdade lysdiodsystem
- vattenrening och vattendesinfektion
- solugnar för matlagning
- vattenbalans och transportsystem för Victoriasjön

Består av

- Göran Frisk, projektledare, Victoriasjöns utveckling
- Sven A Sverin, professor em. vattenrening och solugnar
- Stefan Åhman, LED-system
- Fredrik Söderström, LED-system
- Erik Riddervold Sandberg

Accountability

Att ta ansvar på olika sätt, stod i fokus för diskussionen på Tanzanias ambassad, måndagen den 8 oktober 2012 i ett samarrangemang mellan Svetans forskningsnätverk och Forum Syd med inbjudna talarna Godfrey Wawa, Stephen Giochi samt Gabriel Gabiro.

Ett tjugotal personer hade slutit upp från Forum Syd, JohaTrust, Svetan, Svenska FN-förbundet, Danderyds gymnasium samt DRC:s; Kenyas, Rwandas och Tanzanias ambassader.

Godfrey Wawa, Forum Syds landansvarige i Tanzania och Stephen Giochi, Forum Syds landansvarige i Kenya, inledde med att tala om *Social Accountability in Tanzania, Kenya and the East African Region* (SAPT)

Godfrey Wawa, SAPT Tanzania

Godfrey Wawa inledde med att tala om det civila samhället och specifikt *The SAPT programme* (Social Accountability Programme Tanzania) – en metod om socialt ansvarstagande som ett sätt att utveckla demokrati på lokal nivå i Tanzania och i Kenya, en effektiv motor visavi den verkställande och den beslutande makten.

Bristen på ansvarstagande kan leda till stora problem, när politiskt tillsatta ledare på nämnda nivåer inte tar ansvar och utför det man är ålagd att göra. Ett sådant ansvarsområde är en fungerande social service som kan sättas ur spel och där slarv med ansvarstagande kan vara en bidragande orsak. Människor som lever i fattigdom och som är marginaliserade får då än mer svårt att förbättra sina levnadsförhållanden om de inte ges den grund-

läggande rättighet de har med den sociala service som finns. Metoden – *The SAPT programme* – ger möjlighet till ansvarsutkrävande av de rättighetsutdelande politikerna samtidigt som den ger ett verktyg till de personer som ska utnyttja och använda dessa rättigheter.

När jag citerar ur intervjuer Godfrey Wawa gjort tidigare menar han att det framförallt handlar om att "SAPT is... about to help the Government to understand the public's priorities and how to serve them. It is also about citizens having access to information, and ability to generate relevant information for managing negotiations and influencing reliability of the local government".

Stephen Giochi, Tushirikishe

Stephen Giochi, Forum Syds landansvarige i Kenya, fortsatte med att visa kortfilmen *Shirikishwa Documentary on Civic Participation*. (The Tushirikishe Jamii project, Let's incorporate Citizens)

Den traditionella uppdelningen i etniska lojaliteter i Kenya togs upp i filmen där vi fick se hur kenyaner ur folkgrupperna luo och kikuyu i västra respektive centrala Kenya utbildats i *The SAPT programme*. I en filmsekvens fick vi också se hur parlamentsledamöter blivit utbildade i programmet och därmed lärt sig

mer om det ansvar de har inför de medborgare som röstat fram dem.

Att den exekutiva makten i Tanzania och säkert Kenya, behöver bli bemötta och få ett demokratiskt "motsstånd" är viktigt menade Godfrey Wawa.

Det tycker jag också att Jonas Ewald visade i sin artikel *Demokratins utmaningar* i Habari nr 3/2012. Ewald menade bland annat att presidentens makt stärkts relativt den representativa makten på regional och lokal nivå. Med ett sådant scenario kan ett ambitiöst program som *The SAPT programme* säkert spela en stor roll för både Tanzania och Kenya.

Imhigo performance contracts

Gabriel Gabiro, pressansvarig för Rwandas ambassad, talade om "Imihigo (performance contracts) as one of the main pillars of the progress on local level in Rwanda".

Gabriel Gabiro inledde med att tala om gemenskapen Rwanda har med de "äldre bröderna" Kenya och Tanzania. En gemenskap som intensifierades 2010 med beslutet i *East African Community* att swahili ska vara huvudspråk i de sex partnerländerna.

Parallellt med minnet – *kwibuka* på kirwandiska – av folkmordet 1994 har en mängd reformer införts i Rwanda framförallt under de senaste tio åren. Reformerna har syftat till att skapa "gott styrelseskickreformer"; en effektivare statsförvaltning men också att utveckla välfärdssystemet i Rwanda.

Imihigo är ett kirwandesiskt ord för "prestationskontrakt". Sjösettingen av imihigoreformen gjordes 2006. Till en början innefattades endast by- och distriktnivåer, men småningom också regional och nationell nivå, för personer i statsförvaltningen; i de politiska institutionerna upp till regeringsnivå men också för personer med nyckelpositioner för samhällsbärande institutioner. Rektorer, borgmästare, sjukhuschefer, ambassadörer och ministrar med flera, men också statligt anställda lärare och läkare. Presidenten Paul Kagame är själv undantagen. ►

Stephen Giochi, Forum Syds landansvarige i Kenya och Godfrey Wawa, Forum Syds landansvarige i Tanzania. Anna Rambe, Forum Syd och Torbjörn Artz, Svetan.

Foto: L Asker

Samarbete mellan Danderyds gymnasium och skolor i Moshi

Sedan 2006 har Danderyds gymnasium haft ett utbytesprojekt med fyra gymnasieskolor i Moshi. Ett projekt som började med att eleven Linus Dunkers 2002 fick kontakter via Danderyds församlings Moshigrupp och sedan skrev sitt projektarbete om förening av Kilimanjaro glaciärvatten. Idag har Linus för övrigt fortsatt med sitt Tanzaniaintresse, med volontärverksamhet i hans egna företag Tanzaniaprojektet.

Att gymnasieelever åker till Afrika är numera inte ovanligt. I Skolverkets senaste inventering 2010 hade 98 gymnasieskolor i Sverige olika projekt i främst Sydafrika, Tanzania, Kenya och Ghana, men projekten handlar inte alltid om skolutbyten. Vi är stolta över vårt renodlade fokus på skolvistelser där merparten av tiden under resan ägnas åt att vara på skolorna. Fokus under läsåren har varit olika, men innevarande läsåret 2012/2013

gör våra elever tillsammans med sina tanzaniska kamrater fältrapporter på engelska och swahili utifrån hållbar utveckling globalt och i våra respektive länder.

Allra roligast är när tanzaniska elever kommer till oss i Danderyd! Senast det hände var 2009 och i januari 2013 kommer en grupp elever samt lärare igen till oss. Syftet är att våra tanzaniska vänner ska få en inblick i skola, vardag och samhällsliv i Sverige. De tanzaniska eleverna bor hos våra elever och sedan i februari när vi åker till Moshi bor vi en del av tiden hos elever och lärare.

Vi har också en "Östafrikakurs" på 50 kloktimmar som eleverna som reser till Tanzania deltar i. Ämnen som tas upp är nämnda hållbar utveckling men också afrikansk nutidshistoria, politik, ekonomi, etnicitet samt utbildnings- och ungdomsfrågor.

Uppföljningen efter resan sker dels genom en presentation av fältrapporterna och dels genom att en Afrikadag arrangeras fredagen den 17 maj 2013 på Danderyds gymnasium.

Torbjörn Arzt, lärare på Danderyds gymnasium och medlem i Svetan

Debatt på Mtakuja Secondary School.
Foto: Emelie Reuterswärd

► Gabriel Gabiro menade att alla sätter själva upp målen i sitt kontrakt för sin egen prestation i det arbete man ska utföra för ett år framåt. Målen kan inte justeras i efterhand. Varje mål man har satt upp ger ett på förhand bestämt antal poäng. När året är till ända lämnas kontraktet med underskrift in till *General Direction of Planning, Monitoring and Evaluation*, ett underorgan till *Ministry of Local Government*. I huvudsak ekonomer och statsvetare, som också gör sin egen *imihigo*, bedömer sedan alla inkommande *imihigo* och avgör om du fullgjort ditt ansvar att prestera eller inte. Hittills har hälften av Rwandas borgmästare fått sparken när deras totala poängantal varit för lågt i deras efter ett år fullgjorda kontrakt.

Ambitiös välfärd i Rwanda

Rwanda har den östafrikanska regionens mest ambitiösa välfärdsprogram, och är det enda afrikanska landet vid sidan om Sydafrika, som har en statlig sjukförsäkring. Därmed också ett relativt högt skatteuttag som gör det extra viktigt för

personer med makt att ansvara för sin prestation. Detta menade Rwandas ambassadör Venetia Sebundandi i ett samtal jag hade några veckor före sammankomsten.

Rwanda har för övrigt EAC:s sundaste statsfinanser med lägst korruption av partnerländer enligt *Transparency International's* senaste mätning. Paul Kagame och regeringspartiet FRP kan säkert därmed hävda att *imihigo* är en av flera bidragande orsaker.

Det var en härlig stämning under kvällen med intresserade deltagare, gott fika och mycket frukt. Tack till Mr Msekwa på ambassaden för att ni lånade ut konferenslokalen.

Högt i tak var det också! När Godfrey Wawa sa att "he has faced the devil", i betydelsen mött den tanzaniska regeringen, svarade senare Jacob Msekwa, Tanzanias ambassadrepresentant med ett stort leende att denna djävul i alla fall "are hosting the seminar".

Torbjörn Arzt

Vill du veta mer om SAPT i Tanzania?

Läs Godfrey Wawa (2012) Focus on SAPT – Social Accountability Programme. Forum Syd. Mwanza.

Vill du veta mer om SAPT i Kenya?

Se Stephen Giochis film (2011) Shirikishwa Documentary on Civic Participation. Finns på SIDA:s hemsida.

Vill du veta mer om

imihigoreformen i Rwanda?

Se om du kan få tag i Erika Bjerströms dokumentär Världens händelser – Rwanda som sändes i SVT 7/11 2012. Erika Bjerström skriver för övrigt en bok om den östafrikanska regionens ekonomiska tillväxt där ett kapitel kommer att inbegripa Rwanda.

Ladda ned Daniel Shers rapport The Promise of Imihigo: Decentralized Delivery in Rwanda 2006–2010. Princeton University.

När massajerna besökte samerna

Trots det stora geografiska avståndet mellan massajer och samer finns många gemensamma nämnare. I början av september fick de möjlighet att utbyta erfarenheter om djur, natur och kulinariska läckerheter.

Frostmåttarna har anlänt till Sorselse kommun och sarvslakten nalkas. Det är just under denna period, precis före brunsten, som rentjuren är som störst. Då har den hunnit äta upp sig rejält under sommaren och byggt upp ett förråd av fettreserver inför vintern. Men ännu ekar skiljnings- och slaktgårdet utanför byn Ammarnäs tomt. Ingen ren syns till.

–Synd att ni inte kunde komma hit i slutet av veckan istället, då hade ni fått se hur slakten går till i praktiken, säger Aina Jonsson från Rans sameby.

Det är måndagen den 10 september 2012 och Aina har fått långväga besök, närmare bestämt från massajbyn Chitego i Tanzania. Med EFS missionär Ulf Ekängen som reseledare anländer Isaya, Joseph och Thomas till Sverige för några dagar sedan. Med på resan är även Dodoma stifts nye biskop, Amon, med sin hustru Erica. Sällskapet har redan hunnit besöka en bondgård och kollat in myskoxarna på Lycksele djurpark. Intrycken är många, berättar Ulf.

–De var mycket fascinerade över mjölkmaskinerna på bondgården och att kossorna själva kunde bestämma när de ville bli mjölkade, säger han och förklarar att de svenska korna ger cirka tio gånger mer mjölk än de tanzaniska.

Men myskoxar och mjölkmaskiner i all ära, det var något helt annat som impone-

rade mest på Isaya, som är ledare för en av de största massajbosättningarna.

–Vi har fått se så mycket nytt, varav somligt vi aldrig mer kommer att få uppleva. Men allt detta är småsaker i jämförelse med det fina bemötandet vi fått, säger Isaya.

Avstickaren till Ammarnäs har sin upprinnelse i den Tanzaniarens Aina Jonsson och en grupp från Vindeln genomförde 2008. ”När de visat sitt hem för oss, ville vi också visa vårt hem för dem”, löd alltså resonemanget som ledde tanzanierna till Lapplands inland denna fuktiga septemberdag. Aina minns många av de ansikten som nu tittar fram genom hopsnörda vinterjacksluvor på slaktgården. Återseendet är kärt, säger hon.

–Det jag minns mest från Tanzania är att de levde som vi samer gjorde för ungefär ett hundra år sedan, säger hon.

När vi sitter runt elden, omringade av dimhöljda kalvfjäll och äter torkat renkött på tunnbröd, då börjar frågorna komma. Massajerna vill veta allt om samernas kultur och deras förhållande till boskap. Vad gör ni med renmagen? frågar någon. Svaret, att den fylls med blod som kan lagras i upp till tre år för att sedan användas i exempelvis palt eller korv, får dem att häpna.

–Vi dricker ju blodet färskt, utbrister de.

Ulf fosterson Joseph påpekar att det är bra kallt i Ammarnäs, men att den största skillnaden består i förhållandet till djuren. I hans by lever befolkningen nära inpå djuren, året runt. Isaya håller med:

–Ja, var är djuren? Med tanke på hur mycket ytor av grönska som det finns här, borde det finnas djur precis överallt. Här skulle våra kossor kunna bli mätta. Vet svenskar om hur rika de är?

Även om massajerna inte hann uppleva någon rensläkt just denna dag, så kom de åtminstone nära två dagar tidigare.

–När vi körde hit i går såg vi hur ett gäng älgjägare slaktade en älg vid vägkanten. Vi stannade bilen och massajerna tog var sin kniv och hjälpte till med slakten. De tjöt av glädje. Det var någonting de begrep. De hade sett så mycket nytt de senaste dagarna och plötsligt kände de att de befann sig på sin egen arena. Älgjägarna var mycket imponerade över hur massajerna hanterade kniven. De slaktade älgen mycket snabbare än vad älgjägarna själva gjorde, berättar Ulf Ekängen.

Text och bild: **Viktor Jonsson**

Fotnot: Precis innan denna artikel, ursprungligen publicerad i EFS missions-tidning Budbäraren, lämnades till tryck berättade Ulf Ekängen att massajerna fick möjlighet att delta i rensläkt och renskingring i Ammarnäs dagen efter tidningens besök.

–De tyckte att det var fantastiskt roligt, säger Ulf.

Artikeln har varit publicerad i EFS tidning Budbäraren September 2012.

<www.efsnu/budbararen>

Ulf Ekängen

Ulf Ekängen arbetar i Dodoma stift i Tanzania, med barns rättigheter samt arbete bland massajer. Han arbetar även med kristendomsundervisning i grundskolan och utbildning av kyrkans förskollärare.

Ulf understöds särskilt av BIAL, *Barn I Alla Länder*, som är ett informations- och insamlingsprojekt för Salt – barn och unga i EFS. Mer information finns på: <www.bial.nu>.

Isaya på toppen av en kåta.

Svindlarprästen

Svindlarprästen handlar om en bedragare av stora mått, kanske den störste i Sverige i modern tid men det är också en sons vilja att förstå och försonas med sin far.

Mannen föds i Dar es Salaam 1938 i en ismailitisk familj som en i raden av många syskon och får namnet Zulfikar. Ismailiterna är en shiamuslimsk gren av Islam som har Aga Khan till ledare. Många av dem kom till Tanzania från Gujarat i Indien. Senare har många av dem utvandrat till Kanada.

Av en tillfällighet får Zulfikar tag i en Bibel, som han läser med stort intresse och som gör intryck på honom. Han får kontakt med några finska missionärer, som ser honom som ett lämpligt verktyg att utbreda kristendomen. Genom deras försorg sänds han till Indien för teologiska studier och får småningom en prästtjänst i den lutherska kyrkan i Tanzania.

Men han stannar inte där utan reser till London och senare till många andra platser och länder. Han har stor charm och talets gåva vilket leder till att kvinnorna faller för honom. I London är en han tillsammans med en spanjorska vid namn Arantza och med henne får han sonen Marcelo, vilket han inte vet något om.

Småningom kommer han till Göteborg där han träffar Marjatta, som han gifter sig med och får flera barn med. Sonen Haqi som berättelsen löper igenom är ett av dem. Mannen är en kärleksfull far som håller kontakt med sina barn under alla resor han gör och skickar presenter till dem och bedyrar att han älskar dem. Han är väldigt generös och har alltid gott om pengar. Haqis kamrater undrar hur han bär sig åt och skulle önska att deras pappor var lika rika. Haqi säger att det är en familjehemlighet men anar naturligtvis inte då hur det har gått till. Han ger sig av till Mexico där han träffar några kanadensiska kvinnor som han inleder förhållanden med och lurar på pengar. Han följer med dem till Kanada där han blir avslöjad och hamnar i fängelse. Småningom bryter han upp ur äktenskapet och struntar i familjens villkor.

På 70-talet fanns han i Dar och hade någon sorts anställning inom kyrkan. Han umgicks med svenska volontärer och bjöd generöst, till och med en resa till Selous för en grupp av dem. Han ville vara medelpunkten och bli beundrad och älskad och många föll för hans charm. I Dar träffade han en svenska som han gifte sig med. Med henne bodde han sedan i Växjö där han drev en butik men fortsatte också med sitt lurendrejeri. Hans största kupp mot Vatikanen misslyckades dock och han blev fälld för bedrägerier där och satt i fängelse. Under tiden skrev han brev till hustrun och bedyrade hur mycket han älskade henne och barnet.

Sonen Marcelo söker efter honom på Internet men då är det försent. Men han får kontakt med en farbror Liaqat som bor i Kanada. Denne berättar för Marcelo om livet i Dar och familjens historia, som för honom kändes avlägsen och svårbegriplig.

John Daniel T som han kallade sig hade talets gåva och var en god predikant. Det måste ha varit något särskilt med honom eftersom han lyckades lura så många människor. Han ansåg själv att hans framgångar berod-

de på alla människors inneboende girighet, som gjorde att man var beredd att satsa allt man hade för att få ännu mer.

Boken innehåller brev skrivna från Växjö 1985 och från Hongkong 2000 men det är oklart om de är autentiska eller skapade av författaren. I ett roligt brev till drottning Silvia ber han henne lägga ett gott ord för honom hos kungen så att han kan få lite mer mat för han svälter i fängelset. Det skrevs mycket om honom under rättegångarna i Sverige och han lär själv ha sagt: Det är tråkigt att behöva säga det men det finns både gud och satan i mig.

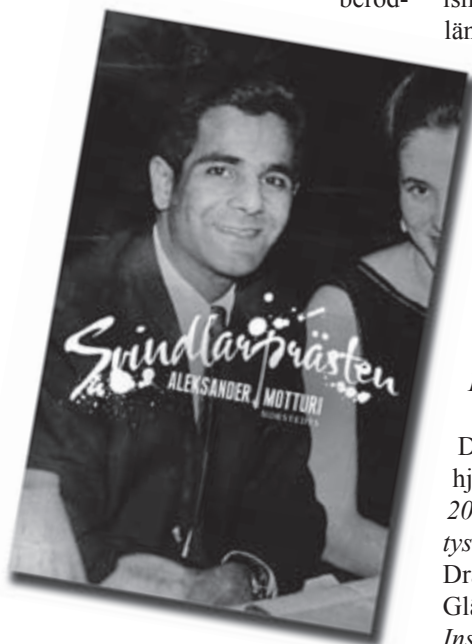
Han uttrycker ingen ånger även om det ibland i breven skymtar fram att han vill leva ett annat liv närmare Gud.

Sonen känner lättnad att de äntligen slipper honom. Han älskade sin far men till slut blev det luft av alltsammans eftersom det fanns ett lager av lögn. Han ville ta bort varje yttre drag av likhet och namn från fadern. Ändå kände han ibland samvetsqual för att han inte svarat bättre mot faderns önskan om hjälp och kärlek i slutet av sitt liv. Det är en komplicerad far och son relation men också en slags kulturkrock genom upprottet från den ismailitiska bakgrunden till den västerländska nutiden.

Boken är välskriven och intressant, inte minst för de partier som handlar om Östafrika.

Den är nominerad till tidningen Vi:s litteraturpris.

Katarina Beck-Friis

Aleksander Motturi, Svindlarprästen
Norstedts 2012.

ISBN 978-91-1-304388-3

Aleksander Motturi har också skrivit Diabetikern 2011, Filosofi vid mörkrets hjärta, Wittgenstein, Frazer och vildarna 2003, Etnotism en essä om mångkultur; tystnad och begäret efter mening 2007, Dramatik Papperstigrarna, Tidskriften Glänta samt förestår nu Clandestino Institut.

En roman om övergivanden

"Desertion" av Abdulrazak Gurnah

Ännu en bok av Abdulrazak Gurnah, född på Zanzibar och professor i litteratur vid universitetet i Kent i England. I ett tidigare nummer av Habari skrev jag om hans bok "Paradise" som jag tyckte mycket om. Därför tog jag mig gärna an den här romanen, utgiven 2005.

Historien är i korthet följande:

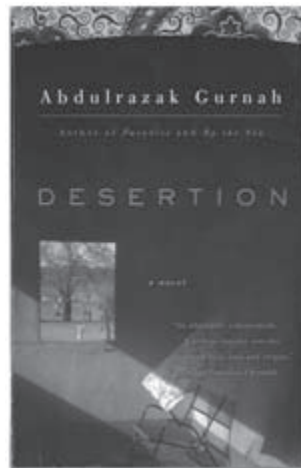
En tidig morgon år 1899 ska Hassanali öppna sin affär utanför en liten kuststad söder om Mombasa. Från det omkringliggande ökenområdet stapplar då en halv naken och utmärglad gestalt in på den lilla gatan där han faller ihop. Hassanali tar emot den utmattade främlingen i sitt hus och ser till att han får mat och blir omskött. Mannen, Martin Pearce, visar sig vara en engelsman som rånats och övergivits av sina vägvisare i vildmarken. Men när den brittiska distriktsofficern kommer för att hämta honom blir Hassanali och hans kvinnor inte tackade utan istället brutalt anklagade för att ha stulit sin tillfälliga gästs ägodelar.

Pearce skäms över hur illa hans räddare behandlas och när han återfått sina krafter återvänder han för att tacka dem. Han delar inte sina landsmäns nedlåtande syn på den afrikanska befolkningen och kulturen, dessutom talar han arabiska och han får snabbt god kontakt med Hassanali och de två kvinnorna i hushållet – hustrun och systemen. Med den senare, Rehana, blir kontakten så god att ömsesidig förälskelse uppstår och de två flyttar sedan tillsammans till Mombasa. Men efter något

år lämnar Pearce av oklara skäl Rehana och reser hem till England.

Genom den här historien löper detaljerade beskrivningar av vardagslivet i det lilla kustsamhället, samt av ideologiska diskussioner mellan Pearce och distriktsofficern. Gurnah är en verkligen gudabenådad prosaist och det är stundvis en ren njutning att läsa hans språk. Så, med undantag för att den romantiska kärlekshistorien är alltför löst skisserad och inte känns riktigt verklig, är allt väl så här långt.

Men så kommer bokens andra del och nu är det plötsligt 1950-tal och handlar om en lärarfamilj på ön Zanzibar. Berättarrösten ges till den yngre brodern Rashid och det mesta av texten handlar länge om relationerna i den trevliga men något instängda muslimska familjen och om Rashids brinnande intresse för europeisk litteratur. Så dyker den vackra fränskilda Halima från Mombasa upp och hon och storebror Amin blir djupt förälskade i varandra. (Författaren försöker verkligen ge mer liv åt denna kärlekshistoria men jag tycker inte att han lyckas med det.) När deras hemliga möten upptäcks blir det skandal och föräldrarna kan absolut inte acceptera ett giftermål med denna konstiga och självständiga kvinna

och den unge Amin tvingas under stor vända att bryta förbindelsen. Någon tid därefter reser Rashid iväg för att studera i England.

Tredje delen beskriver först ingående hur det är för Rashid att (i likhet med författaren själv) komma som afri-

kansk student till ett brittiskt universitet i början av 1960-talet. Snart får han dock annat att tänka på, då det i samband med att Zanzibar 1963 upphör att vara ett brittiskt protektorat utbryter en blodig revolution där. Han får inte veta mycket, eftersom breven hemifrån censureras, men det hela slutar som bekant med att sultanatet ersätts

av en union med fastlandets Tanganyika och att den nya nationalstaten får namnet Tanzania. Rashid avråds från att resa hem och det gör han inte heller, trots att han förstår att hans familj på olika sätt har drabbats av oroligheterna och den nya samhällsordningen. Istället fullföljer han studierna, skaffar sig en akademisk karriär och ett lugnt liv i England. Tiden går, en dag får han ett brev från sin bror Amin där denne berättar hur mycket han fortfarande saknar Jamila och att han oroar sig för hur hennes liv har blivit, men att han samtidigt upplever det som omöjligt att överge föräldrarna. Det framkommer också att Jamila är dotterdotter till den Rehana som engelsmannen Pearce en gång älskade och övergav!

Många övergivanden är det verkligen i den här romanen, men frågan är om inte Gurnah framför allt har övergivit sina läsare? Han verkar ha varit så upptagen av att variera och framhäva temat att han glömt bort att berätta sin historia på ett sätt som sätter läsarens fantasi och känslor i rörelse. Boken var svår att komma igenom, rörig och svårbegriplig, även om språket som sagt är fint och vissa partier historiskt mycket intressanta. Kanske hade ett upplägg med tre olika noveller varit bättre, en synpunkt som flera andra recensenter också framfört.

Pia Eresund

Abdulrazak Gurnah, Desertation

First Anchor Books

New York 2006

ISBN 9780747578956

Flyg till Afrika?

Söker Du en pålitlig resebyrå? Då är vi rätt val!

✓ Kunskap ✓ Erfarenhet ✓ Specialpriser (Raptim)

Safari? Anlita Tour Africa, www.tourafrica.se!

(Tour Africa är en del av Tranås Resebyrå)

Välkommen!

Tel: 0140 - 375 010

e-post: africa@tranas-resebyra.se

Hemsida: www.tranas-resebyra.se

Tranås resebyrå - trygghet och kvalitet sedan 1979

Den trebenta pallen

Joe Frans, tidigare riksdagsledamot för socialdemokraterna och bl.a. ordförande för Forum Syd, och **Pär Granstedt**, tidigare riksdagsledamot från centern med livslångt engagemang för Afrika, har tillsammans skrivit boken *Den trebenta pallen*, afrikanska utmaningar och Europas ansvar. Båda har varit aktiva i AWEPA – *European parliamentarians with Africa* och båda är oerhört kunniga inom området Afrika, utrikes- och biståndspolitik. Bokens titel kommer från nobelpristagaren Wangari Maathais analys av vad som behövs för att Afrikas framtid ska gå i positiv riktning.

Frans och Granstedt skriver i inledningen bl.a. ”Ansvaret för Afrikas utveckling ligger hos dess folk och dess ledare. Men vi européer måste ta vårt ansvar för vad Europa har ställt till med. Frågan är hur vi kan bli en del av lösningen utan att skapa nya, eller permanenta gamla, beroendeförhållanden. Och utan att försöka tvinga på Afrika utvecklingsmodeller som kanske gynnar oss själva mer än dem”. Denna debatt har pågått länge men är fortfarande högaktuell.

Bli inte skrämde av den provocerande inledningen, eller av att texten genomgående är skriven ur ett afrikanskt perspektiv. Boken är lättläst, klagörande och intresseväckande – i varje fall för den som inte kan allt inom utrikes- och biståndsbranschen. Omfånget på 230 sidor skrämmer knappast heller. Författarna börjar med att lägga en grund genom att gå tillbaka i tiden och beskriver kort det egyptiska imperiets inflytande på kontinenten, swahilikulturen, de sudanska kungadömena, inflytandet från islam på mäktiga riken i centrala Afrika. Då har ungefär 3.000 år passerat och Europas stormakter Portugal, Holland och så småningom England och Frankrike börjar sakta infiltrera med hjälp av handelsstationer. Den europeiska perioden är histo-

riskt sett kort men full. Historieskrivningen går vidare ända fram till 1990-talets konflikter i Rwanda och Ghana och skapar förståelse för hur det ser ut idag.

Författarna går sedan över till att redogöra för den politiskekonomiska utvecklingen med början i striden mellan kommunism och kapitalism. Vägen till utveck-

ling skulle gå genom afrikansk socialism och självtillit tills 70-talskrisen slog till och IMF blev styrande. De resonerar också kring hur statsförvaltning påverkats av arvet från det hierarkiska systemet i Egypten och i senare afrikanska imperier och stater – hierarkiska system som senare förstärktes av koloniala auktoritära styren. På 1990-talet (efter Sovjets sammanbrott) införs flerpartisystem efter engelsk eller fransk modell – båda med alltför svag anpassning till den afrikanska verkligheten.

Afrika står inför utmaningen att avveckla fattigdomen. Kontinenten står också inför miljö- och klimatproblem och en kamp om naturresurserna. Det finns också en politisk utmaning – fred och demokrati. Boken innehåller här en bra genomgång av hur det ser ut idag. Bland annat tar den upp jakten på jordbruksmark, kampen om fisket och kampen om mineralerna. Europas och Asiens närighet blir tydlig och avsnittet i boken avslutas med, ”Det Afrika behöver är inte i första hand hjälp, utan rättvisa”.

Frans och Granstedt beskriver sedan afrikanska strategier och samarbetssträvanden med framgångar och brister. Därefter omvärldens förmyndarskap, millenniemål, Parisdeklarationen, GATT, UNCTAD, WTO och handel och avtal som knappast gynnat utveckling och diversifiering av det afrikanska näringslivet. Afrikas utbyte med Kina, Indien och Brasilien beskrivs också. Vidare behandlas *Den Gemensamma Afrika-EU-strategin* (JAES – Joint Africa-EU Strategy)

vars andra handlingsprogram omfattar 2011–2013 samt svensk afrikapolitik. Näst sista kapitlet avslutas med diaspora, kompetensflykt och remitteringar.

Bokens avslutande kapitel tar upp framtidsperspektiven och här kommer vi tillbaka till Wangari Maathais traditionella afrikanska trebenta pall. Hon skriver att ett väl fungerande afrikanskt samhälle kräver pallens tre ben. Det första benet representerar det demokratiska fältet där mänskliga rättigheter (inklusive kvinnors och barns) samt miljö rättigheter är förankrade. Det andra benet symboliserar uthållig och ansvarsfull förvaltning av naturresurserna. Det tredje benet står för vad hon kallar fredskultur. Kapitlet inleds med en del kritik av bl.a. att den ekonomiska tillväxten som faktiskt äger rum inte sprids till alla. Det är en tillväxt med växande klyftor. Detta följs av att partnerskapet med Afrika måste präglas av ömsesidig respekt; att Afrika måste börja föra en aktiv fördelningspolitik; att Afrika måste främja en uthållig utveckling; att regionalt samarbete i Afrika måste främjas; att demokratin måste bli väl fungerande. Författarna skriver vidare: ”Vad som tonar fram när man studerar den europeiska, liksom den amerikanska, afrikapolitiken under det senaste halvsekle, är bilden av dubbel agenda”. Den ena agendan är oegennyttig med bl.a. instrumentet biståndspolitik. Den andra är egennyttig, realpolitisk och handlar om att maximera den egna makten. Slutsatsen författarna drar är att en ny agenda är nödvändig med bättre demokrati och stärkta civilsamhällen både i syd och i nord.

Jag hoppas att den här anmälan har gjort er nyfikna för jag tycker det är en bra genomgång av vad man behöver veta om man inte har följt debatten tidigare eller om man varit borta från den ett tag och behöver fräscha upp sina kunskaper. Men alla kan lära sig något nytt.

Red/FS

Pär Granstedt & Joe Frans,
Den trebenta pallen.

Humanus Utbildning AB. Sept 2011.
ISBN: 978-91-979736-0-1

Besök från Tumaini i Bukoba

Sr Adventina Kyamanywa, som är föreståndarinna för Tumaini och pastor Christopher Mbuga, som är ansvarig för Huyawa fortsatte under oktober månad sin utbildning i *Training of Psychosocial Trainers* i Härnösand, som de påbörjat i april. På återvägen stannade de några dagar i Stockholm där vi fick tillfälle att umgås med dem. Tillsammans med vår ordförande besökte vi Forum Syd där vi träffade vår handläggare Lisa Tistedt. Det blev ett givande samtal och Lisa är på väg till Tanzania där hon också planerar att besöka Tumaini. Vi diskuterade även metoder för den planerade utvärderingen av projektet med Maria Emmelin från Lunds universitet.

Stockholm visade sig inte från sin vänligaste sida men vår samvaro stärkte våra vänskapsband. Nu väntar vi bara på att Sida skall bevilja medel till vårt fortsatta arbete.

Arbetsgruppen för Tumaini

Dar Marathon – tredje upplagan

Dar es Salaam är på väg mot en ny tradition. Dar Marathon genomfördes i år för tredje gången. Det är ett så kallat *charity run* och i år var målsättningen att färdigställa barncancerkliniken på Muhimbilisjukhuset. Målet var att samla in 500 miljoner shilling och det målet nåddes med råge. Loppet gick den 14 oktober, till minne av Mwalimu Nyereres bortgång.

Loppet samlade över 5.000 deltagare och är det största välgörenhetsloppet i Dar. De flesta springer eller går 9 kilometer men närmare 500 försökte sig på 21,1 km. Halvmaran startade 6:15 och det var i rätt tid, för redan vid sjutiden är det varmt och närmare 30 grader.

Arrangörerna hade ett välorganiserat team med ordentlig skyltning, vakter och poliser, vätska varannan kilometer och en ambulans standby ute längs banan. Banan, med start vid polismässen vid Toure Drive, gick en slinga runt Msasanihalvön och sedan över Selander

Bridge via Ocean Road in mot centrum och sedan ut via Ali Hassan Mwinyi Road och över Selander Bridge igen för att sedan avsluta ute vid polismässen igen.

Jag är säker på att flertalet som deltog detta år kommer igen kommande år. Dar Marathon är ett av de bäst arrangerade loppen i Östafrika och har chans att bli en konkurrent till Nairobi Marathon.

Gunnar Kraft

Ljus idé på export

En olycka på en skola blev en ögonöppnare för mig säger Linda Krondahl. Det var en fotogenlampa som vält och tänt eld på sovsalen så att 27 barn blev innebrända. Linda har uppfunnit en kombinerad lampa och mobilladdare som drivs med solljus. Den är fortfarande dyr att tillverka men Linda hoppas att det genom *East African Chamber of Commerce* skall gå att hitta entreprenörer för tillverkning lokalt. Lampan finns redan på sex kontinenter, Europa, Nordamerika, Afrika, Asien, Australien och Sydamerika. I Tanzania har endast 20 % av befolkningen el så behovet är stort. Företaget heter HiNation.

SvD 26 oktober 2012

Show me the saris!

Kåsören Elsie Eyakuze i The East African skriver under rubriken *Enough of kitenges and khangas, show me the saris* om trenden att utlysa tävlingar för logotyper m.m. För närvarande pågår en tävling om att skapa en nationaldräkt. Elsie menar att alla de olika etniska grupperna har sina dräkter och dessutom finns starka modeinfluenser utifrån varför hon finner det svårt att enas om en nationaldräkt. ”Dessutom tycker ingen över fem om att bli tillsagd hur man skall klä sig.”

Den av Nyerere introducerade ”slipslösa socialistkostymen” är fortfarande populär. Särskilt till politiska möten syr skraddarna många kostymer och kreatio- ner för damerna. Elsie beundrar skraddarnas förmåga att variera sig och att ar-

beta med färgerna gult, svart och grönt där den gröna är en svår färg till mörk hy. Socialistkostymens skärning är inte heller särskilt lämplig för ofta stormagade politiker.

Khangor, kitenge, ”massajfilter” och pärlor som anses inhemska är allt för vanliga och Elsie efterlyser mera vågade förslag, varför inte en afrikansk variant av sari.

Flera får naturgas

Utbyggnaden av gasnätet i Dar tar fart enligt planerna som drogs upp 2007 i ett pilotprojekt. Under pilotprojektet byggdes en gasflaskepåfyllningsstation (CGN – Compressed Natural Gas) i Ubungu och nu skall ytterligare två byggas. Tre huvudledningar skall byggas och distributionsledningar till 10 hotell, Dars universitet, Ardhi-universitetet, småindustriområdet Mikocheni och även privata hushåll. Man vill också öka antalet gasdrivna fordon från 40 till 200. Hittills har naturgasen via rörledningar endast utnyttjats av ett fåtal stora industrier och för elproduktion.

Byggandet av en andra gasledning från Mnazi Bay till Dar har försenats då den kinesiska Export-Import-Banken fortfarande inte fullföljt sitt löfte från förra året om finansiering.

Den brittiska BG Gruppen planerar att leta efter naturgas och provborra för 500 miljoner dollar i år, uppmuntrade av nyligen gjorda fynd av ytterligare naturgastillgångar utanför Tanzanias kust.

Solvatten

I februari 2012 fick Petra Wadström Formmuseets Vänners utmärkelse Design 2012 för *Solvatten* – Solar Safe Water System – i kategorin industridesign. Då hade en studie av Lantbruksuniversitet i Uppsala med metoden *Social Return on Investment* visat att varje insats ger 26 gånger större värde för användarna. Studien utfördes under tre månader på familjer i Bungoma i Kenya och resultatet visade tydligt hur användbar Solvatten är för människor i området. Vidare hade KTH i Stockholm gjort en livscykelanalys på produkten som

visade att Solvatten har väldigt låg miljö-
påverkan på alla nivåer vid tillverkning,
transport, användning och återvinning.
Solvatten har en livslängd på 5–7 år och
kan producera 30.000 liter rent vatten.
Solvatten vann redan i november 2011
Best Green Product Award i London och
Deloitte Green Award i New York. Det
är alltså rent vatten för hushållsbruk det
handlar om. Solvatten är en patenterad,
vetenskapligt säkerställd uppfinning som
använder värme och UV-strålning från
solen samt ett inbyggt filter för att rena
förorenat vatten. Vattnet blir drickbart på
2–6 timmar beroende på vädret. En indi-
kator visar när vattnet är rent. Solvatten
ingår i WHO's *International Network to
Promote Household Water Treatment and
Safe Storage*. Det är en bärbar enhet på 11
liter som är lätt att använda. Den är spridd
i Kenya, Tanzania, Uganda m.fl. länder i
Afrika och i Asien och Latinamerika.
Solvatten AB samarbetar med UN-
HABITAT, WWF, AMREF, Tostan, Vi-
skogen m.fl. och olika projekt får finan-
siellt stöd från bl.a. Postkodlotteriet,
Radiohjälpen och Tillväxtverket. Bolaget
har säte i Stockholm och filial i Nairobi,
Solvatten Africa Ltd.

Kamp mot tjuvjakt

Världsnaturfonden berättar att kristna,
muslimska, hinduiska, buddhistiska, ju-
diska, och traditionella religiösa ledare i
Afrika vill ta krafttag mot tjuvjakten som
riskerar att utrota kontinentens elefanter
och noshörningar. Den illegala tjuvjak-
ten är välorganiserad och drivs av inter-
nationella syndikat som också ägnar sig
åt vapen- och narkotikahandel. Jägarna är
ofta tungt beväpnade och har högteknolo-

gisk utrustning, vilket nationalparkernas
antitjuvjaktsteam ofta saknar. I ett större
perspektiv undergräver jakten även social
stabilitet och fredsbevarande insatser.

De religiösa ledarnas insatser mot tjuv-
jakten är tänkta att bygga på att många
afrikanska lokalsamhällen har en religiös
tro som vägleder hur människor lever sina
liv. Ligorna med tjuvjägare använder sig
alltid av bybor som vägvisare och bärare.
Att ett 50-tal religiösa ledare nu uppmanar
sina församlingar att se slakt av ele-
fanter och noshörningar som ett allvarligt
brott kan bidra till att vända situationen.
Ökat stöd till parkvakterna står också
högt på de utsatta ländernas och naturvård-
arnas önskelista. De har en nyckelroll
när de patrullerar i viltreservaten och rör
sig ute i byarna. Samtidigt arbetar de ofta
med livet som insats. I östra Kongo har
en parkvakt i månaden mördats av tjuvjä-
gare de senaste 10 åren.

Pressmeddelande www.wwf.se

WWF-pris till Mzee

Antitjuvjaktskampen Mzee Venance Tossi
från Tanzania har fått Världsnaturfondens
”Jihdepris” på 50.000 kr för sin kamp mot
den illegala jakten och handeln med elfen-
ben i Tanzania.

Juruns motivering: Genom sitt orädda
engagemang i arbetet med att bekämpa
tjuvjakt och nytänkande i utbildning av
unga parkvakter har Mzee Tossi visat på
ett unikt ledarskap. Det är ett broyge
som förenar generationers erfarenhet i
kampen mot dagens organiserade handel
med elfenben. Detta frontlinjetänkande
har öppnat nya vägar i arbetet med att
rädda Afrikas elefanter.

Pressmeddelande www.wwf.se

Rekordturism

I september meddelade Jambo Tours
att efterfrågan på jul- och nyårsresor till
destinationer lite längre bort varit stor.
De nämner bland annat Tanzania och
Zanzibar. Om man går in på deras hemsida
visar de tre tanzaniareor med svensk-
talande guide och fem med engelsktal-
ande guide samt en Zanzibarresa. Detta
för att nämna en av de stora resebyråerna.
Fler av dem har resor till Tanzania.
Dessutom dyker det ständigt upp nya
mindre arrangörer med tanzaniabas som
t.ex. Dahlesor som sköts av Johan Dahl
och hans tanzaniska fru. Lokalt finns
det flera svenska safariarrangörer med
svensk anknytning.

Villkor för biobränsle

SIS, Swedish Standards Institute, genom-
för åren 2012–2014 med Sidafinansiering
två projekt, varav det ena i partnerskap
med *East African Community* (EAC) i
Arusha. Syftet är att ge utvecklingsländer
möjligheter att påverka handelsvillkor för
biobränsle och hitta metoder att beräkna
miljöbelastning av olika produkter. Ge-
nom samarbetet med SIS får dess partner
möjlighet att påverka innehållet i viktiga
standarder som på sikt ökar EAC:s möj-
ligheter att delta i den globala handeln.
EAC:s efterfrågan på denna kunskap är
stor och svensk standardisering håller
hög internationell klass. Det är viktigt för
utvecklingsländer att kunna vara med och
påverka innehållet i de standarder som
reglerar relevanta handelsområden om de
ska kunna påverka sina egna möjligheter
att sälja sina produkter på en internatio-
nell marknad.

Projektet ska bidra till både ekonomisk
och hållbar utveckling. – Vi har byggt upp
ett bra samarbetet med våra partners och
arbetar tillsammans med att skapa förut-
sättningar för olika intressenter att delta
i internationell standardisering, säger
Fredric Stany, chef för det internationella
utvecklingssamarbetet på SIS.

Pressmeddelande SIS

Starta er egen studiecirkel!

2:a upplagan av
vår populära
parlör nu ute

+

Studiehandledning

Kan köpas på
watatu.jetshopfree.se

www.watatu.se/swahili, info@watatu.se, 070-694 00 79

Protests on both Zanzibar and mainland threaten stability

The Tanzanian archipelago of Zanzibar has experienced three anti-government protests so far this year; the latest, in mid-October, saw one police officer killed, roads blocked and shops closed across the capital, Zanzibar City.

The group behind the demonstrations, Uamsho (the Association for Islamic Mobilization and Propagation), has plastered messages across the capital agitating for the archipelago's independence. One such message, "if the coat doesn't fit, take it off", refers to disbanding the United Republic of Tanzania, which was born out of the 1964 union of Zanzibar and the mainland area of Tanganyika.

The most recent unrest began when Uamsho supporters claimed their leader, Sheik Farid Hadi, had been abducted by government forces—a charge the police denied. Posts on Uamsho's Facebook page threatened attacks against Christians if Hadi was not released; he resurfaced on 16 October, three days after his disappearance.

Established as an Islamic NGO in 2001, Uamsho has since grown radicalized, gaining popularity among disappointed supporters of the largest opposition party, Civic United Front, which formed a government of national unity with Tanzania's ruling party, Chama Cha Mapinduzi (CCM), in 2010.

Uamsho was also involved in two other protests earlier in the year.

The Tanzanian government has taken a strong stand against the riots. "The government will not tolerate some few individuals threatening other people or using religion to disrupt the peace and harmony which the country has enjoyed over the past 50 years," said Emmanuel Nchimbi, the Minister for Home Affairs, at a recent news conference.

Analysts say the violence is fuelled by unemployment and lack of education among young people; youth unemployment in Zanzibar stands at about 20 percent.

"The youth are a time bomb. We have many unemployed, uneducated young people. They are easy to motivate into action, and they don't fully understand what they are doing. This is why at least 70 percent of the rioters were young men, many of them under 20 years old," said social scientist Khamis Said,

a researcher of social issues in Zanzibar. "Torching of bars, churches and government property, stealing of crosses—this is all against Islam, but the youth are uneducated."

He added that a proposed new national constitution would go some way towards clarifying Zanzibar's place within the union.

The chairman of Uamsho's board of trustees, Abdulrahim Salim, says the organization is looking for peaceful ways to gain full independence for Zanzibar. He denied Uamsho wants Zanzibar to be an Islamic state.

Former chairman of the Zanzibar House of Representatives Ali Mzee Ali says the islands must remain peaceful to sustain their economy. "Tourism is a major contributor in our budget, and it is dependent on peace," he said.

"We are part of the East African Community, and if one part is not stable, it will of course affect all the other members," he added.

Abdullahi B Halakhe, a Horn of Africa analyst with the think tank International Crisis Group, says Tanzania's reputation as one of the region's more stable countries will be at risk if it fails to deal with ongoing problems both in Zanzibar and on the mainland. Protests also broke out in Dar es Salaam in mid-October following the arrest of influential Muslim cleric Sheikh Issa Ponda; those protests are thought to be unrelated to Uamsho.

"Tanzania is always held up as a golden standard by which the other African nations are judged. Despite having a hundred ethnic groups, the country has enjoyed long and uninterrupted peace. But [with] the impending transitional election, where for the first time the ruling party—CCM—is facing a serious challenge, combined with the discontent from Zanzibar... we are witnessing unease," he told IRIN via email.

He added that organizations like Uamsho could inspire similar groups in the region: "The threat of Zanzibar leaving the union will have huge implications that will transcend Tanzania. Secessionist movements like the MRC [Mombasa Republican Council] will obviously be emboldened."

The MRC is a group based in Mombasa that is calling for the secession of the Kenyan coast area.

Halakhe warns that the central government in Tanzania must handle the Uamsho matter carefully to prevent tensions from escalating.

"The centre needs to appreciate issues raised by the predominantly Muslim coastal Swahili population are genuine, and cannot be wished away lightly," he said. "As such, the central government... needs to be seen to be trying to address these issues in good faith. Any attempt to gloss over the issue could be counter-productive."

Said says that unless the government opens communication channels with Uamsho, the unrest will continue: "We need to have more dialogue between the different parties. If this is not done, we can expect more riots," he said.